Ніва

ТЫДНЁВІК БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 19 (1158) ГОД XXIII БЕЛАСТОК 7 МАЯ 1978 г. ЦАНА 60 гр.

ПОШУКІ І ЗДЗЯЙСНЕННІ

Хто як хто з беластоцкіх мастакоў, але **Стэфан Рыбі** напэўна добра знаёмы нашым чытачам. Ужо каля дзесяці год кожны раз, беручы ў рукі свежы нумар „Нівы", мы сустракаемся з адной з форм творчасці С. Рыбі — графікай. А з яго жывапісам раім пазнаёміцца бліжэй на выстаўцы, якая нядаўна адкрылася ў залах беластоцкага Арсенала (вул. Міцкевіча 2).

— З мастацтвам наогул бывае так: або яго ведаюць, або адчуваюць. Але праўдзівы мастак павінен валодаць і адным і другім, — сцвярджае С. Рыбі.

Аднак яго асабісты шлях да такой ідэальнай гармоніі не быў просты і кароткі. Першым выявілася ў яго адчуванне мастацтва. Будучы яшчэ шасцігі сямігадовым хлапчуком ён прыняў удзел у конкурсе на ілюстрацыю да

кніжкі „Крыстак з Варшавы" і заваяваў першую ўзнагароду. Яго радасць была бязмежная не столькі ад занятага месца, колькі ад таго, што бацька за гэта купіў яму праўдзівейшую на свеце шакаладку!.. Гэта ж быў адзін з першых, цяжкіх, пасляваенных гадоў. І гэтая натуральнасць імкнення выказваць свае думкі ў малюнку, а ўсё ўспрымаць у вобразе і колеры спадарожнічае яму ўсё жыццё. Хоць на некалькі год таму назад намаляванай карціне „Аўтапартрэт" ён прадстаўіў сябе ў шыкарным дарагім крэсле, загорнутым у не менш дарагі халат ды з папяроскай у арыстакратычнай руцэ, але жыццё яго не балавала. Калі яму споўнілася 13 год, памёр бацька, і трэба было падумаць пра кавалак хлеба не толькі для сябе, але і для малодшых братоў. Удзень ён працаваў звычайным рабочым-ганчаром, дэкаратарам у беластоцкіх крамах, а вечарамі і начамі вучыўся або... маляваў.

— Вядома, ніхто ніколі не навучыў пісаць кнігі, кампанаваць сімфоніі, таксама не можа навучыць і маляваць мастацкія карціны. У самім чалавеку ўнутры мусіць нешта такое сядзець, непакоіць яго, хваляваць, патрабаваць выказацца, — кажа ён. — Але ўсё ж патрэбна да гэтага навука. І маім любімым настаўнікам быў Аляксандр Вэльс. Ён навучыў мяне знаходзіць ва ўсім найважнейшыя элементы для мастацтва і паказаў, як трэба трымаць пэндзаль.

Пасля смерці А. Вэльса сваю ўдзячнасць і пашану гэтаму заслужанаму для мастацтва беластоцкага рэгіёна педагога С. Рыбі выказаў у карціне „Ах, Аляксандр, Аляксандр..."

Свам публічным дэбютам ён лічыць удзел у выстаўцы недзе ў 1959 г. у Польскім радыё ў Варшаве. Тады карціна С. Рыбі „Пакаленне" была высока ацэнена камісіяй, куплена арганізатарамі выстаўкі і па сённяшні дзень здобіць адно з гасціных памяшканняў Польскага радыё. Гэты поспех, напэўна,

(Працяг на стар. 4)

С. Рыбі са сваім прыяцелем сіямскім катом і яго карціны.

Спатканне з педагагічнай радай

Ехалі мы нашым БГКТоўскім аўтобусам і разважалі аб гэтай сярэдняй школе, якая, з аднаго боку, прывівае любоў да роднай мовы, да культуры, да ўсяго найлепшага, чым можа ганарыцца тутэйшы беларус, а з другога боку — звязвае сваіх выхаванкаў з польскай культурай, выхоўвае ў духу адданасці да нашай сацыялістычнай Айчыны, у духу патрыятызму і інтэрнацыяналізму. І кожнага з нас пранізвала прыемнае хваляванне. Мо таму, што такой сустрэчы ніколі яшчэ не было, а мо таму, што не была акрэслена яе тэма. Ды яшчэ напэўна і таму, што пачуццё ўдзячнасці да педагогаў, да іх выхаваўчай працы адчувалася ва ўсіх нас, ехаўшых у ліцэй, які мы называем беларускім.

І вось мы ў гайнаўскім ліцэі. У прасторным кабінеце біялогіі пацiснулі рукі педагогам, якія тут чакалі нас. І члены Прэзідыума Галоўнага праўлення БГКТ супольна з усёй педагагічнай радай вядуць размову аб працы школы, аб яе ўмовах, аб заданнях, аб яе спецыфіцы, аб яе сувязях з Беларускім таварыствам, якое дбае пра тое, каб меа яна не толькі высокі навучальны ўзровень, але і каб была адначасова цэнтрам беларускай культуры, каб уплывала на асяроддзе.

Гайнаўскі ліцэй мог бы значна больш дапамагчы мясцоваму клубу БГКТ, мог бы мець моцныя мастацкія калектывы.

— Гэта праўда, што ў гэтай галіне наступіла аслабленне, — сцвярджае дырэктар ліцэя Уладзімір Сцепанюк. — У нас вельмі цяжкія памяшкальныя ўмовы. Доўга працягваецца рамонт. Але становішча паляпшаецца. Лепш будзе таксама і з мастацкай самадзейнасцю. Аднак, нягледзячы на некаторыя нашы недахопы, аб нашым ліцэі ўсюды можна пачуць добрае слова, карыстаецца ён аўтарытэтам у Гайнаўцы. Аб гэтым сведчыць і той факт, што 30%

(Працяг на стар. 4)

Гайнаўскі белліцэй.

Іду дарогай. Востры пах раскіданага гною б'е ў нос. На загонах расстаўлены мяшкі з бульбай. Селянін з напружанай увагай крочыць за плугам. За ім з кошыкамі ў руках спяшаюць яго памочнікі. Ідзе пасадка бульбы. Тыповая, традыцыйная, пад плуг, так характэрная для ўсходняй часткі Беластоцкага ваяводства.

Але побач грукоча трактар. Гэта сусед з СКРу. Ён таксама садзіў бульбу, але ўжо інакш, адразу ў радкі.

І тут успомніў я інжынера Браніслава Сядлецкага. Яго часта сустракаю на розных сельскагаспадарчых нарадах, якія склікаюць беластоцкія ўлады. Браніслаў Сядлецкі — гаспадар з дыпломам Вышэйшай сельскагаспадарчай школы. Жыве і працуе ў вёсцы Агулы. Гэта за Чорнай Беластоцкай, сярод узгоркаў і пералескаў, дзе зямля не мае сялян сваёй высокай якасцю.

— Нас трое, — кажа інжынер Сядлецкі. — Супольна маем 50 гектараў зямлі, але ворнай толькі 32 га. Рэшта — гэта сенажаць, балота, недаступная дрыгва, дзе толькі чэрці зімуюць. Патрабуе меліярацыі і грунтоўнага загаспадарвання. А яшчэ трэба вам ведаць, што ўсе нашы зямельныя ўгоддзі залічаны да V і VI класаў па якасці. Не маем аніводнага ара лепшай зямлі.

Гляджу на яго болей уважліва. Гэта ўжо сталы чалавек, размяняў, бадай, пяты дзесятак свайго жыцця. Твар тыпова сялянскі, пакрыты маршчынамі, загарэлы.

Ён адным з першых на Беласточчыне заснаваў у сваёй роднай вёсцы суполку аднаасобных гаспадароў. Ужо раней спецыялізаваўся ў вырошчванні насеннай бульбы, асабліва той, якая прызначаецца на экспарт. Гэта рэдкая спецыялізацыя ў вясковай гаспадарцы.

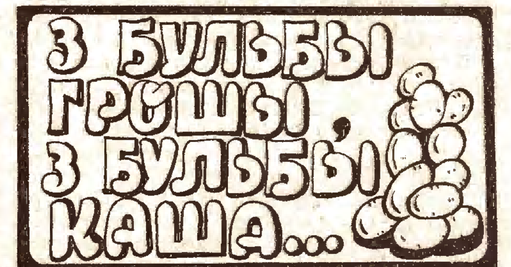

— А што ж мы маглі іншага прыдумаць на гэтым нашым пяску? — гаворыць інжынер Сядлецкі.

— А бульба ў вас расце? — цікаўлюся я.

— Маркуйце самі: за мінулы год ураджай склаў, залежна ад дзялянкі, 320-330 цэнтнераў з пераліку на 1 га поля.

Гляджу на яго дапытліва. Верыць, ці не верыць? І ён гэта чуе.

— Не верыце? — кажа. — Вы не першы. Толькі такіх недаверкаў мне вельмі лёгка пераканаць, бо ў мяне на ўсё ёсць дакументы.

— Дакументы вы астаўце бюракратам, — гавару, — а вось мне лепш раскажыце, як дабіцца селяніну такога высокага ўраджаю бульбы, калі трэба садзіць яе на полі V-VI класаў, бо іншага няма.

— Першая справа: угнаенне. Найважнейшы тут гной. Яго ніколі не замнога. Даваць колькі ёсць, колькі змесціцца. Затым — мінеральныя ўгнаенні. Я на сваёй гаспадарцы ўжо дзесяты год даю нейкіх 300-320 кілаграмаў азоту, фосфару і калію, разам узятых, на 1 га поля.

Другая справа: чаргаванне культур. Тут вялікага выбару мы не маем: авёс, жыта, сырадэля, ад бяды на ніжэйшых дзялянках поля яшчэ можна сеяць ячмень. Больш нічога ў нас не расце. Дык я ў сябе, як правіла, пасля бульбы сею навесну авёс, а затым жыта з сырадэляй, якая ў нас з'яўляецца адначасова і зялёным кормам для кароў і зялёным угнаеннем, якое разам з саламяным аборнікам выдатна папраўляе залежы перагною ў зямлі.

Трэцяя справа: тэрмін пасадкі. У нас завялося: каб толькі да святога Станіслава! Гэта 8 мая. Не, трэба старацца раней. Найлепш яшчэ ў красавіку, у другой палавіне гэтага месяца, як толькі тэмпература паветра падымецца да 7-8 градусаў. На гэта ўказвае нам просты вопыт. Знайдзіце бульбіну, якая перазімавала ў глебе. Паглядзіце, яна найчасцей у палавіне красавіка мае ўжо парасткі, ужо ажыла, зараз прабе'ецца на паверхню і хутка пачне расці.

І яшчэ адна вельмі важная справа. Амаль усе гаспадары бульбу для пасадкі рэжуць у нас на дзве, а бывае што і на чатыры часткі. **Няма нічога болей шкоднага і памылковага!** Рэжу-

(Працяг на стар. 4)

ШТО НОВАГА?

РЭЗАЛЮЦЫЯ ПЛЕНАРНАГА ПАСЯДЖЭННЯ ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

Мы, члены Беларускага грамадска-культурнага таварыства — удзельнікі пленарнага пасяджэння Галоўнага праўлення Беларускага грамадска-культурнага таварыства дамагаемся паслядоўнага ажыццяўлення права чалавека на жыццё ў міры.

Тое, што мы так шчыра прагнем міру, спакойнага жыцця і стваральнай працы, вынікае з горкага вопыту нашага народу, які перажыў крывавае пекла II сусветнай вайны. Памятаючы гэта, мы падвоім намаганні ў барацьбе супроць смяротнай небяспекі — вырабу зброі „N".

Зброі „N" гаворым „Не"!
23 IV 1978 г.

ЛЕПШ ПОЗНА, ЧЫМ НІКОЛІ

Галандскі мільянер Пітэр Ментэн лічыў свае мільёны і не ўлічыў адной акалічнасці, што нельга забываць мінулае. А ён начыста забыў, як, будучы ў мінулую сусветную вайну афіцэрам СС, забіваў мірных жыхароў на тэрыторыі Савецкага Саюза і Польшчы.

Гітлераўскі кат забыў гэта, але народы не забылі пра яго крывавыя справы. Нядаўна Ментэн даваў паказанні галандскаму суду. Прыпёрты неабвержнымі фактамі, галаварэз стараўся выкруціцца і шкадаваў, што...

Не падумайце, што ён шкадаваў аб зробленых злачынствах. Ён шкадаваў, што не з'яўляецца заходнегерманскім грамадзянінам. Выступаючы ў сваю абарону, гітлераўскі кат спасылаўся на прыклад ФРГ, дзе, па яго словах, ужо даўно нікога не прыцягваюць да адказнасці за зробленыя пры Гітлеру злачынствы. Ён так і сказаў: „Быў бы я заходнегерманскім грамадзянінам, я ніколі не трапіў бы пад суд".

Гэта адзіныя праўдзівыя словы, якія сказаў крывавы кат Ментэн, атрымліваючы свае пятнаццаць гадоў турмы.

ДЫК ХТО Ж АДКРЫЎ АМЕРЫКУ?

Група амерыканскіх вучоных перакананая ў тым, што першаадкрывальнікамі амерыканскага кантынента задоўга да Калумба і Лейфа Эрыксана былі старажытныя кельты, якія высадзіліся ў Новай Англіі недзе каля 1700 года да нашай эры. Прафесар Гарвардскага універсітэта Бары Фел прадставіў на разгляд археалагічнага кангрэсу, які сабраўся ў горадзе Каслтан (штат Вермант), слайды з відарысамі жылля — пячор кельцкага тыпу і выбітых на скалах дзіўных знакаў, якія, на яго думку, з'яўляюцца „огам" — ранняй формай кельцкай пісьменнасці.

Шматлікія прадметы, знойдзеныя ў розных раёнах ЗША, у тым ліку і пісьмовыя помнікі, сведчаць таксама аб тым, заявіў Фел, што ў дакалумбавай Амерыцы пабывалі і лівійцы, і егіпцяне, і жыхары старажытнага Крыта.

У ГЭТЫМ ТЫДНІ

175 гадоў назад
12 V 1803 нар. Юстус Лібіх, нямецкі хімік, адзін з заснавальнікаў аграхіміі.

145 гадоў назад
7 V 1833 нар. Іаганес Брамс, нямецкі кампазітар, піяніст, дырыжор. Шырока выкарыстоўваў венгерскі і славянскі фальклор.

140 гадоў назад
11 V 1838 пам. Енджэй Снядэцкі, польскі хімік, урач, філосаф і асветнік. Рэдагаваў „Вулічныя паведамленні". Выступаў супраць прыгону.

95 гадоў назад
10 V 1883 нар. Янка Маўр (Іван Фёдараў), беларускі савецкі пісьменнік, адзін з пачынальнікаў беларускай савецкай літаратуры для дзяцей.

Адзін з найвыдатнейшых у Белавежы прапагандыстаў навукі, культуры і краявідных вартасцей Савецкага Саюза, узнагароджаны нядаўна залатым значком ТППР — др Ежы Лешэк Альшэўскі ля насценгазеты ТППР у Інстытуце ПАН.

Белавежскія сябры Савецкага Саюза

Добра дзейнічаюць белавежскія гурткі Таварыства польска-савецкай дружбы. У Белавежскай гміне іх 12 (6 калектыўных і 6 індывідуальных). Згуртоўваюць яны разам 1.034 асобы.

Адным з найактыўнейшых і шматгадовых гурткоў з'яўляецца гурток пры Інстытуце даследавання млекакормячых ПАН. Яго члены часта выязджаюць у СССР па службовых справах. Кожны такі выезд выкарыстоўваюць потым для правядзення сустрэч у сваім асяроддзі. Апавядаюць, што бачылі ў Савецкім Саюзе, знаёмяць з новымі дасягненнямі савецкай навукі, чытаюць лекцыі на тэму краяведчых вартасцей СССР, дэманструючы пры гэтым дыяпазітывы. Такія сустрэчы правялі ў апошні час др Е. Л. Альшэўскі, дац. др М. Гембчынскі, др А. Федыкова і др М. Пуцкова. Др Е. Л. Альшэўскі чытаў, апрача таго, шмат лекцый аб СССР у грамадскіх арганізацыях. Выкарыстоўваюцца таксама візіты савецкіх вучоных у інстытуце. Сустрэчы з польскімі сябрамі правялі нядаўна др Галіна Клеўчэль і др Крушынская.

У памяшканні інстытута ёсць вітрына з ілюстраванымі інфармацыямі аб жыцці ў СССР.

Варта таксама сказаць, што працаўнікі ІДМ супольна з савецкімі вучонымі прымаюць удзел у падрыхтоўцы манаграфіі Белавежскай пушчы.

Вялікую працу выконваюць 3 гурткі, якія існуюць пры пачатковай школе. Моладзь пад кіраўніцтвам настаўніцы Валянціны Грамадскай наладжвае мерапрыемствы ў сувязі з важнымі ў жыцці СССР гадавінамі, падрыхтоўваючы да іх мастацкую частку. Бярэ ўдзел у конкурсе рускай мовы, перапісваецца з савецкімі школьнікамі. У Дні савецкага фільма глядзіць у мясцовым кіно фільмы, рэалізаваныя ў розных савецкіх рэспубліках, затым на спецыяльных уроках вядзе дыскусію. Усе члены школьных гурткоў выпісваюць „Мурзілку" і „Вясёлыя карцінкі", чытаюць савецкую прэсу, кніжкі. Робяць таксама насценгазету аб жыцці савецкіх школьнікаў.

Паспяхова рэалізаваліся ў мінулым годзе дасягненні Савецкага Саюза. Было наладжана 15 сустрэч з цыкла „Шпацырам па СССР", спалучаных з дэманстрацыяй каляровых дыяпазітываў, падрыхтавана 5 выставак савецкіх выданняў, раз у месяц паяўлялася новая насценгазета аб актуальных падзеях у Савецкім Саюзе. Арганізоўваліся конкурс савецкай песні і згадуйзгадуля аб савецкай літаратуры і фільме. Адбылася таксама сустрэча пры самавары, у час якой прысутныя смакавалі рускія пірагі.

Відаць праца і іншых гурткоў. Вядуць яны прапагандысцкую работу; арганізоўваюць лекцыі, сустрэчы, выстаўкі.

У сакавіку г.г. адбыўся гмінны сход, на якім было выбрана новае гміннае праўленне ТППР. У састаў яго ўвайшлі Анна Байко (старшыня), Віктар Мерынг (намеснік старшыні), Валянціна Грамадская (сакратар), Е. Л. Альшэўскі, С. Бароўскі, Г. Даніловіч, А. Камарэўская і Б. Вугвін. Сход праходзіў у прыўзнятым настроі. Чатыром дзяўчынкам з пачатковай школы былі ўручаны значкі заслужанага маладзёжнага дзеяча ТППР. Залаты значок ТППР атрымаў Ежы Лешэк Альшэўскі. На сходзе выступілі з мастацкай часткай вучні з мясцовага Ляснога тэхнікума — лаўрэаты гміннага конкурсу савецкай песні.

Новае праўленне прыняло план працы на бягучы год. Пастаноўлена працягваць выпрабаваныя ўжо формы дзеяння: лекцыі, сустрэчы, выстаўкі, конкурсы. Плануецца таксама арганізоўваць культурныя мерапрыемствы ў сувязі з важнейшымі гадавінамі і падзеямі ў жыцці СССР, наладжваць нядзелі сяброўства, прымаць удзел у падрыхтоўцы навукова-папулярнай сесіі, прысвечанай 30-годдзю Белавежскага нацыянальнага парку і супрацоўніцтву навуковых цэнтраў у Белавежы і ў беларускай частцы Белавежскай пушчы. Члены гурткоў будуць у далейшым апекавацца магіламі савецкіх салдат і збіраць экспанаты для палатаў нацыянальнай памяці ў Лясным тэхнікуме і пачатковай школе. Праўленне намерылася таксама павялічыць лік гурткоў. Магчымасці такія існуюць у Лясным тэхнікуме, на трыкатажным прадпрыемстве і ў надлясніцтве Белавежа.

Пётр Байко
Фота аўтара

З БЕЛАРУСКАГА ДРУКУ

ПАДАРУНАК ДЗЕЦЯМ

У вёсцы Вялікае Падлессе Ляхавіцкага раёна адкрылася музычная школа, пабудаваная на сродкі калгаса. Больш за 60 дзяцей будуць навучацца ў ёй ігры на фартэпіяна, народных і духавых інструментах.

Падлеская музычная школа — сорак трэцяя па ліку ў Брэсцкай вобласці.

ДЭТАЛІ З ПОЛІУРЭТАНУ

Першая ў рэспубліцы вытворчасць па выпуску тэхнічных вырабаў поліурэтану прынята ў эксплуатацыю ў Бабруйску. Дэталі, атрыманыя з гэтага матэрыялу шляхам ліцця, валодаюць высокай трываласцю, зносаўстойлівасцю, хімічнай стойкасцю і эластычнасцю. Яны будуць выкарыстоўвацца ў машынабудаванні, хімічнай прамысловасці і іншых галінах народнай гаспадаркі.

Калі вясна бушуе ● Каб і ў будучым так! ● Хто муціць ваду? ● Любіцелям беларускай літаратуры (конкурс) ● Культура Белавежы ● Бабульчыны радасці і гора ● І крыху пра нас ● Весткі з Дубіч Царкоўных, Руткі, Бельска, Клюковіч, Цялушак, Гайнаўкі, Відава, Ліпін, Грабаўца, Нарвы ● Калі сняцца авечкі ● Кастусь цікавіцца машынамі ● Песня „Rozstanie"

TELEWIZJA WARSZAWA

Sobota 6 V — 6.00 TTR. 6.30 Mech. rol. 11.30 Spóźniona młodość — radz. dramat obycz. 12.05 TTR. Upr. rośl. 12.35 Mech. rol. 13.05 Red. szk. zap. 13.15 Pr. dnia. 13.20 Dziennik. 13.30 Obiektyw. 13.50 Radzimy rolnikom. 14.00 Pr. dla najmłodszych. 14.30 Magazyn dla wędkarzy. 15.00 Studio 2.

Niedziela 7 V — 6.00 TTR. Upr. rośl. 6.30 Mech. rol. 7.35 Nasze spotkania. 7.55 Now. w domu i zagr. 8.20 Sport. 8.55 Pr. dnia. 9.00 Teleranek. 10.20 Antena. 10.45 U zarania dziejów — odc. VII wł. ser. dok. 11.40 Dziennik. 11.55 Rolnicze rozmowy. 12.25 Kalendarz przyr. W. Puchalskiego: Maj. 12.55 Tylko w niedzielę. 19.00 Wieczorynka. 19.30 Dziennik. 20.30 Noce i dnie — odc. XI ser.

Poniedziałek 8 V — 7.25 RTSS. Fiz. 7.55 Geogr. 8.25 NURT — filozof. 8.55 Pr. dnia. 9.00 Małe i duże zwierzątka — ang. film obycz. 10.25 Nowa Gwinea — naturalny rezerwat przyrody — ang. film dok. 10.55 Wojsk. film dok. 11.55 Muzyka i ekran. 12.45 Latarnia czarnoksięska: Filozofia śmiechu. 13.15 Wielka parada komedii — ameryk. film dok. 14.40 Ludzie uparci — pr. publ. 15.30 Ruiny strzelają — odc. V radz. ser. woj. 16.35 Kalejdoskop z gwiazdą. 17.00 Świadkowie. 17.20 Afonia — komedia radz. 18.50 Wystąpienie Ambasadora Czechosł. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Teatr TV. K. Rituska: Mój piękny dzień urodzin. 21.40 Mistrz. świata w boksie: CSRS — Szwecja. Mistrz. świata w hokeju: ZSRR — Kanada. 23.10 Bez powrotu — fr. dramat sens.

Wtorek 9 V — 6.55 RTSS. Fiz. 7.25 Geogr. 7.55 Hist. 8.25 Chem. 8.55 Pr. dnia. 9.00 Okularnik — radz. film dla dzieci. 9.50 Ptak wulkanów — ang. film dok. 10.20 Cień tamtej wiosny — polski dramat woj. 11.30 Uroczysta Odprawa Wart przed Grobem Niezn. Żołn. 12.25 Gdyby nie oni — pr. muz. 13.10 Wojsk. pr. hist. Szlakiem zwycięstwa. 14.10 Życiorysy współczesne: Szyper. 14.35 Sport: Jutro wyścig. 14.55 Interstudio. 15.35 Pamiętne lato — radz. dramat woj. 16.50 Tele-Echo. 17.50 Sport. Turniej UEFA w p. nożnej juniorów: Polska — Anglia. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Saga rodu Palliserów — odc. XVII. 21.30 Polska pieśń żołnierska. 22.30 Sport. Mistrz. świata w boksie.

Środa 10 V — 6.00 RTSS. Hist. 6.30 Chem. 9.00 Dla kl. VII Chem. 10.00 Dla kl. V Hist. 11.00 Noce i dnie — odc. XI ser. 12.00 Dla kl. VII—VIII Wych. muz. 12.45 RTSS. J. pol. 13.25 Mat. 14.55 Pr. dnia. 15.00 Melodie. 15.30 NURT — naucz. pocz. 16.00 Dziennik. 16.10 Obiektyw. 16.30 Entliczek — słowniczek. 16.55 Historia na każdej ulicy. 17.25 Los, Małego Lot. 17.40 Ertacz i piękna Margarita — kom. radz. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Okruchy życia — fr. dramat obycz. 22.00 Sport. Trans. II poł. Finału Pucharu Europy w p. nożnej Bruegge — Liverpool. 22.50 Dziennik. 23.05 Sport. Wyścig Pokoju — jazda indywid. na czas. Mistrz. świata w boksie. Mistrz. świata w hokeju.

Czwartek 11 V — 6.00 RTSS. J. pol. 6.30 Mat. 9.00 Dla kl. I lic. J. pol. 10.00 Dla kl. II lic. J. pol. 11.00 Dla kl. VIII J. pol. 12.45 RTSS. Mat. 13.25 Fiz. 14.55 Pr. dnia. 15.00 Melodie. 15.30 Sztuka na co dzień. 16.00 Dziennik. 16.10 Obiektyw. 16.30 Bratek przy kominku. 17.00 Sport. I etap WP Berlin — Halle. 18.50 Radzimy rol. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Teatr Sensacji. L. Borski: Opinia. 21.45 Pegaz. 22.30 Dziennik. 22.45 Sport. Kronika Wyścigu Pokoju. Mistrz. świata w boksie.

Piątek 12 V — 6.00 RTSS. Mat. 6.30 Fiz. 10.00 Dla kl. IV W porcie. 11.05 Dla kl. II Z wizytą w red. „Świerszczyka". 12.00 Dla kl. VII Geogr. 12.45 TTR. Upr. rośl. 13.25 Hod. zwierząt. 14.55 Pr. dnia. 15.00 Spotk. z medycyną. 15.30 NURT — ped. 16.00 Dziennik. 16.10 Obiektyw. 16.30 Piątek z Pankracym. 16.50 Kryptonim Stella — odc. V bułg. dramatu sens. 18.05 Sport. II etap WP Halle — Erfurt. Półfinał Pucharu UEFA juniorów w p. nożnej. Mistrz. świata w boksie. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Gra — pol. dramat obycz. 22.10 Dziennik. 22.25 Sport. Kronika WP. Mistrz. świata w hokeju. Mistrz. świata w boksie.

ТЭЛЕВІЗІЯ МІНСК

Piątek 5 V — 8.10 Film fab. 9.15 Klub film. 14.45 Koncert. 18.30 Film fab. 20.45 Balet. 21.30 Koncert mł. wykonawców.

Sobota 6 V — 8.10 Film fab. 9.40 Nie do wiary. 17.00 Hokej. ZSRR — Czechosł.

Niedziela 7 V — 10.10 Film anim. 12.00 Koncert życzeń. 12.40 W świecie zwierz. 15.30 Filmy anim. 16.00 P. nożna. Torpedo — Spartak. 18.20 Koncert. 20.45 Pr. estrad.

ГАВОРЫЦЬ БЕЛАСТОК!

Беларуская радыёперадача: субота, 12.05 — 12.25 (UKF).

КІНО

Białowieża Setka dla kurażu — radz. 9—10. Cyrk w cyrku — czes. 11—12. Każdy ma swoje piekło — fr. 13—14.
Bielsk Podl. Niewinne — wł. 8. Transamerican ekspress — USA 9—10. Portret w błękicie — radz. 11—12. Ebirach potwór z głębin — jap. 13—14.
Czeremcha Wielka noc i wielki dzień — czes. 9—10. Osobliwa miłość — wł. 13—14.
Czyże Pani Bovary — to ja — pol. Zaufanie — radz. 10—14.
Dubicze Cerk. Magiczny kamień — NRD. Samotnik — fr. 10—14.
Gródek Setka dla kurażu — radz. 13—14.
Michałowo Dziewczyna do dziecka — wł. 9—10. Czwarta pani Andersen — hisz. 11—12. Wspaniały mężczyzna — buł. 13—14.
Mielnik Stara strzelba — fr. 10. Pani Bovary — to ja — pol. 13—14.
Milejczyce Na tropie Wilby'ego — USA. Bezdomny — buł. 10—14.
Narewka Krótki sezon — wł. Robert i jego małpka — czes. 10—14.
Orla Miłość Adeli H. — fr. Po prostu żołnierz — radz. 10—14.
Rajsk Sam na sam — pol. Ostatni bal w Rożnowie — czes. 10—14.

B.Z.Graf. Zam. nr 1010 7.600 egz. N-4

БЕЛАВЕЖА

СТАРОНКА ЛІТАРАТУРНА-МАСТАЦКАГА АБ'ЯДНАННЯ ПРЫ ГП БГКТ

Ян Чыквін нарадзіўся ў 1940 г. у Дубічах Царкоўных. Закончыў аддзяленне рускай філалогіі Варшаўскага універсітэта.

Працаваў настаўнікам сярэдняй школы ў Беластоку. Цяпер з'яўляецца ад'юнктам беластоцкага філіяла Варшаўскага універсітэта. Доктар гуманітарных навук. Член Саюза польскіх пісьменнікаў.

Дэбютаваў у 1957 г. на старонках „Нівы". Выдаў тры паэтычныя кніжкі: „Іду" (1969 г.), „Святая студня" (1970 г.), „Неспакой" (1977 г.). Падрыхтаваны да друку новыя зборнікі — паэзіі і прозы.

ЯН ЧЫКВІН

Чорная віла

(паэма ў чатырох частках)

1. ЗМЯРКАННЕ

Вечарэла. Кволай ноччу
Зацягнулася паўнеба,
А другая палавіна
Не магла расстацца з сонцам.

Што жывое — спаглядала
На чырвоную крыніцу.
Цішыня. Цяпло якое.
Камары стаўпом таўкуцца.

Без'языкая, святая,
Каляровая прырода
Непрыкрытая ляжала,
Як прыгожае стварэнне.

Многалікім птушкі хорам
Дзень хвалілі безупынна
Нескончонай серэнадай,
Незмаўкаючай руладай.

2

Паслухмяна вечарэла.
Як лякарства неблагое,
Як насонная настойка
У далінах пахла сена.

Гэтым пахам перагрэтым
Ашчаслі́ўленая рэчка
Замірала з захаплення
Ў меланхоліі цячэння.

Мост гарбаты над вадою,
Ўжо стары і ненадзейны,
Быў апошнім перапынкам
Для худых вясковых сцежак.

На расчыненых загонах,
У жытнёвай аблямоўцы
Патухала млявым дымам
Дня апошняя хвіліна.

3

Ціха-шэра вечарэла.
Толькі велічнай трывогай
Дагараў паміж кустамі
Акраец сонца дарагога.

У цяпле яго сардэчным
Нараджалася дарога.
Пазалочанаю рэчкай
Бегла ўпоперак загонаў.

А на поплаве паджараным,
Спачувальна і лагодна,
Пасла дбайна свае жабы
Пара буслаў старамодных.

Аднастайна, манатонна
У цішы раілась мошка
Ды гудзелі грозна-звонка
Жукі цвёрдыя, як брошкі.

4

Звечарэла непрыкметна.
І пад белагусты змрок
Разгайданым крокам ветлівым
Дружна йшоў аркестр кароў.

Сумным голасам старэчым,
Пакалечаным і ватным,
Ім знаёмы хор авечак
Памагаў спяваць кантаты.

Разам з імі на вячэру
Хмара птушак прыфурчэла.
І, як людзі глухаватыя,
Гусі тэпалі дахаты.

Але ткнутыя у сэрца
Прадчуваннем, што бяда,
Лямант паднялі ля дзверцаў:
„Гаспадыні наша дзе?
І гаспадар..?"

З выгляду справа зусім відавочная: літаратура нейкай мовы, незалежна ад месца яе ўзнікнення, належыць да нацыянальнай літаратуры. Кніжка на польскай мове, напісаная ў Мельбурне, належыць польскай літаратуры; кніжка, напісаная і надрукаваная на ўкраінскай мове ў Чыкага, — украінскай літаратуры; а кніжка на беларускай мове... Але ж польская кніжка, што з'явілася ў Астраве, ёсць бадай таксама часткай культурнага пейзажа таго рэгіёна.

У шматнацыянальных краінах няма гэткіх заклапочанасцей. Таксама інакш функцыянуюць нацыянальныя літаратуры там, дзе існуе шматмоўная культурная спадчына. Але трэба ведаць, што і ў Польшчы пішуцца кніжкі на ўкраінскай ці рускай мовах, узнікаюць творы на грэчаскай мове, выходзяць кніжкі на яўрэйскай мове. З другога боку істотная частка польскай літаратуры ўзнікае за межамі краіны, на захадзе Еўропы, у ЗША, таксама ў ЧССР і СССР. Беларуская літаратура — не мне ацэньваць наколькі важная частка яе здабыткаў — узнікае ў Польшчы.

Разам з іх перакладам, гэтыя кніжкі ўваходзяць у круг польскай культуры. Даюць яны свядомасць багатых тэматычных абшараў, праблемаў, якімі, так сказаць, польская літаратура не займалася (...). Незалежна ад (высокіх) літаратурных каштоўнасцей, гэтыя кніжкі (...) зацікаўляюць нас яшчэ і таму, што рэчаіснасць, якую сяк-так (часцей слаба) ведаем, паказваюць нам з цалкам іншай перспектывы.

У якой ступені гэтыя сцвярджэнні можна аднесці да вершаў Яна Чык-

ПРА ЯНА ЧЫКВІНА

віна? Іх рэалітэты ў роўнай меры ўказваюць на вопыт „басаногага дзяцінства" паэта, як і на дасведчанасць у культурнай спадчыне. Столькі ж у іх вясковых пейзажаў Беласточчыны, колькі і ўрбаністычных матываў.

Калі, аднак, у ранейшых вершах гэтыя матывы выяўляліся ў танацыі нейк патэтычнай (напрыклад, верш „Дом" у зборніку „Святая студня"), дык у навейшых — у танацыі гратэскнай („На смерць вепрука" ў зборніку „Неспакой"). Той першы спосаб трактоўкі быў бліжэй літаратурных узораў, а другі, як можна здагадацца, з'яўляецца літаратурным пераўвасабленнем фальклорных пачаткаў.

Тое, скажам, што ў яго ранніх вершах падпарадкоўвалася ўплывам літаратуры або было паказана на высокім узроўні абагульненасці, у навейшых вершах — супастаўляецца з матэрыяй жыцця.

У зборніках Чыквіна ёсць шмат вершаў, якія сугучны з наглядаемай у польскай паэзіі сялянскай плынню. Гэта вобраз маці, што пажынае сярпом; упэўненасць, што толькі ў непасрэдным сутыкненні з прыродай, з простым жыццём, нараджаецца паэзія. Або ўрэшце, як у вершы пра родную вёску паэта, — упэўненасць, што ні адыход з вёскі, ні пазнейшае вяртанне ў яе не з'яўляюцца чымсьці лёгкім ды звычайным.

Верш „Бяздомнасць" (у зборніку „Святая студня") можна прачытаць (лічу, што гэта не з'яўляецца інтэрпрэтатарскім перагібам) як сведчанне, крыху падшыфраванае, выбару, які прымае кожны пісьменнік з асяроддзя нацыянальнай меншасці. Вельмі агульна кажучы, праблема зводзіцца да выбару мовы. Чыквін двухмоўны, як большасць адукаваных беларусаў. У штодзённым жыцці паслугоўваецца ён дзвюма мовамі; паслугоўваецца — гэта значыць не толькі гаворыць, але і думае па-беларуску і па-польску. Вершы, аднак, піша толькі па-беларуску. А выбар мовы гэта не толькі выбар чытача, гэта па сваёй сутнасці выбар культуры.

„Дзе Рым, дзе Крым, а дзе мая айчына!" — можна было б адказаць вельмі проста: айчынай паэта ёсць яго мова. Мова дзяцінства, а не зда-

(Працяг на стар. 4)

З ВОЗЕРА ДЗЯЦІНСТВА, СА СТУДНІ СТАЛАСЦІ...

Усяго толькі тры невялікія кніжкі вершаў прыадкрываюць заслону аблічча... закаханага ў вясковы пейзаж хлопца? парапенага пачуццём юнака? шматразумеючага і ўмеючага прабачыць мужчыны? Бо што гэта аўтапартрэт, ствараемы цярпліва і карпатліва ўжо дваццаць гадоў — няма ніякага сумнення для ўдумлівага чытача, заўважаючага ў вершах Яна Чыквіна паэзію, вялікае жаданне прыбліжэння да праўды, абпальваючай часта твар — шчокі, павекі, валасы.

Добра гэта ці дрэнна, што Чыквін прабуе з большым ці меншым поспехам выказаць сябе, а не, напрыклад, Эпоху, Час, Краіну? А ці сам ён як паэт, як мастак, падданы націску думак і ўяўленняў, не з'яўляецца тых паняццяў выказальнікам?

У маім адчуванні пасля чытання вершаў Чыквіна засталося многа пытальнікаў. І гэта схіляе мяне да яшчэ аднаго ўступнага сцвярджэння: толькі тая паэзія ўзбуджае думку, дае імпульс уяўленням, заахвочвае да спрэчак, якая ставіць пытанні. А паэзія Чыквіна ўсё яшчэ ёсць, на шчасце, паэзіяй, распытваючай пра звычайныя і дзякуючы таму незвычайныя чалавечыя справы, без якіх жыццё было б толькі існаваннем, быццём травы ці камня. Хоць... Чыквін напісаў верш аб камні адчуваючым, уражлівым, адлюстроўваючым праўду праміnання часу.

Такім чынам, у творчасці Чыквіна сустракаемся з паэзіяй пытанняў — часам непасрэдных, часам замаскіраваных рэфлексій, а другім разам, і найчасцей, набраклых неспакойнай свядомасцю дзівоснасці існавання.

Адкуль і з якога паэтычнага красастану прыйшоў Чыквін? Робячы вывады з першай яго кніжкі „Іду" (1969 г.), выйшаў ён з краіны зачаравання, здзіўлення хараством сялянскага краявіду, з запалоненасці цяплом спрацаваных і пакрытых жыламі мудрасці матчыных далоняў, з захаплення шматколернасцю перыядаў года і маляўнічымі падрабязнасцямі дзяцінства і юнацтва. Знайшло гэта адлюстраванне ў вершах, у якіх чуваць адгалоссе звонкай ліры Багдановіча, сялянскага меласу Ясеніна і іграючай барвамі паэзіі Чаховіча.

Знайшло гэта таксама адлюстраванне ў гладка звінячай страфе-чатырохрадкоўі, у рэхах меладыйнай народнай песні, у імажыністычных амаль схільнасцях да вясковай антрапамарфізацыі вобраза. Але ўжо ў кніжцы „Іду", збіраючай звыш дзесяцігадовы плён паэтычнай працы, разважанняў, здзяйсненняў і няўдач, лёгка прыкмеціць пераход да верша-імпрэсіі, верша-медытацыі, упісанага хутчэй у рытм, адпавядаючы цячэнню неспакойнай думкі, чымсьці ў рызы рыфмаў, якія з'яўляюцца найчасцей асанантычнымі, прыблізнымі, сігналізуючымі толькі саюз, вузел, бутон маючай расцвісці думкаю галінкі верша.

З гэтых твораў можна вычытаць не толькі біяграфію хлопца, ідучага крок за крокам да ведаў, культуры, прыгажосці, заключанай не толькі іманентна ў жывой прыродзе, але таксама ў прадуктах рук чалавечых. З іх можна таксама вычытаць эмацыянальную ўражлівасць, хоць зачаста параненую незразуменнем, выкліканым утоенай мітуснёй самога паэта як у сферы пачуццяў, так і ў галіне ratio, якое досыць часта паяўляецца ў пуэнтах вершаў.

Я не ўпэўнены, ці Чыквін знайшоў сваю святую студню адразу, але не пакідае мяне перакананне, што яму не надта ўдаюцца фабулярызаваныя „паэмавытворныя" вершы, як, напрыклад, „Беларуская дзяўчына". Яго арыгінальнае слова, непаўторнае, джалячае чытача аўтэнтычным хваляваннем і бачаннем свету і людзей, шукаў бы я бадай у творах тыпу „Над возерам" (1958 г.), „На папасе" (1966 г.), „Досвіткам" (1967 г.), дзе натуральнасць выказвання звязана з нязвыклым, чыквінскім кшталтам прыроды, людзей, іх усхваляваннем і дзе гобач думкі прамаўляе да нас пластычнае бачанне свету і яго пачутая музыка.

„Святая студня" — гэта яшчэ адно пытанне, пастаўленае сабе і чытачам, пра сэнс паэтычнай працы і той прыгожай хваробы — тузання са словам, якое мае нам адказаць, хто мы, куды ідзем і нашто жывем. Першая частка кніжкі з загалоўкам „Паверыўшы ў паэзіі крыло" выклікае ўражанне твораў перажытых, перадуманых, узважаных і адцэджаных да друку. Горкія гэта і годныя паэта творы. Але ці ж без горычы, без яду магчымы мёд, што лечыць нашыя недамаганні? Верш „Вяртанне" — без павучэння і надуманых метафар — гаворыць аб сэнсе паэтычнай карпатлівасці. Паэзія, як люстэрка крынічнай вады, дае магчымасць пазнаць праўду, прыкмеціць непадробленае аблічча сваё (што з таго, што трывожнае, невядомае, дзіўнае) і свету.

Загаловачны вянок санетаў гэта спроба самаакрэслення польскага эстэтычнага генезіса, польскіх крыніц інспірацыі. І таму цікавы. Цікавы іменна спробай параўнання сябе з адной, бадай, найважнейшай крыніцай, ажыццяўляючай польскую паэзію і не толькі польскую, з Міцкевічам. Тым не менш гэтую спробу трэба разумець як супярэчлівы адказ, куды ісці. Бадай што не па цернях формы санетаў.

„Неспакой" — трэцяя з апублікаваных да гэтага часу паэтычных кніжак Чыквіна — не таму, што новая, але таму, што найбольш спелая, з'яўляецца, несумненна, пасведчаннем сталасці паэта, які шукае з поспехам слядоў свайго босага дзяцінства, юнацтва і знаходзіць... горкія ды салодкія плады лета. Чыквін не з'яўляецца тут „сынам Гармоніі, сынам Сонца", але іменна „часткай перпетуум-мобіле" пытанняў, роздуму, сумнення і жадання не столькі Аркадыі, колькі паглыблення дыялектыкі часу, зразумення кірунку развіцця барацьбы дабра і зла, прыгажосці і брыдоты, праўды і ашуканства.

У рускай мове ёсць прыметнік „щемящий". Дык вось вершы з кніжкі „Неспакой", напоўненыя порахам горычы з кнотам рамантычнага liberum veto ўсяму штодзённа-празаічнаму, агіднаму, неаўтэнтычнаму, узрываюцца не адразу, а пасля нейкага часу, пасля ўважлівага чытання і прымушаюць паставіць пацяшаючы дыягназ: у беларускай паэзіі, уключаючы сюды, вядома, Савецкую Бе-

(Працяг на стар. 4)

(Працяг са стар. 1)

акрыліў дваццацігадовага тады мастака, але не засцярог яго ад розных сумненняў і творчых пошукаў, нават іх прыбавіў. Ён пераконваецца, што каб трапіць у вока і сэрца людское, мастак павінен быць усебаковым знаўцам разнастайных матэрыялаў да творчасці, асаблівасцей культуры розных эпох, праяўленняў этнаграфічных розніц паміж народамі і соцень іншых мудрасцей. Абавязаны ён нястомна працаваць над сабою, няспынна ўдасканальваць свае ўменні. На карціне С. Рыбі „Вывозка смецця" якраз знаходзім выраз такой пераацэнкі каштоўнасцей. Перад намі конь-пегаз, возчык-рамантык, а на першым плане — звычайны воз, з якога вывальваецца featuresрознае барахло, у тым ліку таксама скульптуры і карціны. Іменна такое „ачышчэнне" С. Рыбі лічыць неабходным дзеля таго, каб унесці свой, хоць бы самы маленечкі, але ўласны ўклад у агульнае развіццё мастацтва. Гэта наступае тады, калі мастак знаходзіць свой непаўторны арыгінальны выраз, калі карціне не патрэбен подпіс аўтара, бо яго пазнаюць па „почырку". І гэты свой уласны почырк мае С. Рыбі, ён відаць у цыклах „Помнікі", „Праўдзівы канец вялікага Дон Кіхота" і дзесятках іншых прац.

С. Рыбі кажа, што самая прыгожая карціна — гэта чыстае белае палатно на мальберце, да якога яшчэ не датыкаўся пэндзаль мастака. Але, зразумела, не гэта ён паказваў і паказвае на выстаўках. Да гледачоў прамаўляюць, напрыклад, „Свежыя гвоздзі". На гэтым палатне відаць, у якой ступені чалавек на свеце, у натоўпе іншых людзей, сам з'яўляецца бясконца самотным, наколькі людзі, занятыя сваімі дробязнымі справамі, не заўважаюць вялікіх здзяйсненняў.

На рахунку С. Рыбі — удзел у не менш чым трыццаці розных выстаўках. Яго працы экспанаваліся таксама ў СССР, Германскай Дэмакратычнай Рэспубліцы, Югаславіі, Фінляндыі і іншых краінах і ў іх выніку — не мала ўзнагарод, медаляў, дыпломаў. Самае вялікае задавальненне прынесла яму перамога ў конкурсе, які недзе ў 1961 ці 1962 гадах аб'явіў Беластоцкі акруговы музей. Карціна С. Рыбі аб змаганні беластоцкіх тэкстыльшчыкаў заняла адно з двух раўнапраўных месц, а першае месца не было наогул прызнана. У 1970 г. на VIII Бельскай восені на Шлёнску карціны С. Рыбі атрымалі залатую медаль і першую ўзнагароду міністра культуры і мастацтва. Разам з М. Валкавыцкім, Е. Лабаноўскім і Е. Лянгевічам ён з'яўляецца лаўрэатам атрыманага калектыўна залатога медаля на Міжнародным мастацкім салоне ў Парыжы ў 1969 г. Яго працы набываюць музеі і прыватныя асобы не толькі ў Польшчы, але і ў Злучаных Штатах Амерыкі, Англіі і іншых краінах.

Сутнасць творчасці С. Рыбі, яе аснова і найвялікшая каштоўнасць — гэта глыбокі роздум над сэнсам чалавечага жыцця, над чароўнасцю і агідай людской натуры, над бясконцай таямніцай існавання ў прасторы і часе. Гэтыя вялікія тэмы ён ажыццяўляе арыгінальна, па-свойму. У яго працах усюды відаць яму толькі ўласцівае бушуючае і грукочучае пераліванне колераў, колераў-хваляў, колераў-хмараў, колераў-пачвараў. На адной карціне яны гнятуць гледача, лажацца яму на грудзі непад'емным каменем, на іншай жа — акрыляюць яго, узвышаюць, нясуць у бяскрайнюю прастору. І найважнейшае — прымушаюць кожнага задумацца над сэнсам пражытага дня, гадзіны, хвіліны.

Мікалай Гайдук

(Працяг са стар. 1)

З БУЛЬБЫ ГРОШЫ, З БУЛЬБЫ КАША

чы бульбіны, толькі пераносім заразкі, асабліва вірусныя, з адной на другую. З разрэзанай на часткі бульбіны не вырасце больш карчоў, чымсьці з адной цэлай, бо колькасць парасткаў астаецца такая ж самая! Проста вялікія бульбіны трэба садзіць болей рэдка.

Варта паслухаць інжынера Сядлецкага. У яго багатыя веды і вялікі вопыт.

Віктар Рудчык

СЯБРЫ „НІВЫ"

І лістанош і гадоўца

Па праўдзе сказаўшы, то **Уладзімір Місеюк** са Старога Корніна, што ў гміне Дубічы Царкоўныя, працуе на дзвюх пасадах: на пошце і на гаспадарцы. І на абедзвюх спраўляецца.

Асноўная яго пасада — гэта праца лістаношам на старакорнінскай пошце. Не належыць яна да лёгкіх, бо ўсё больш і больш установаў вядзе праз пошту грашовыя разлічэнні з сялянамі, пры тым павялічваюцца пастаўкі розных сельскагаспадарчых прадуктаў і ў выніку гэтага растуць сумы выплатаў для сяла. Прыбывае таксама пенсій для старых сялян. Штораз больш пукатай становіцца лістаношава торба ад газет і часопісаў. У. Місеюк у сваім раёне, г.зн. у вёсках Карыціска, Семівалокі, Стары Корнін і Ягаднікі, мае 48 падпісчыкаў „Газеты вспулчэснай", 40 — „Грамады", 32 — „Пломыка", 25 — „Ральнічай спулдзельні прадукцыйнай" і не мала іншых газет і часопісаў. Аднак вядучае месца ў чытальніцтве займае наш тыднёвік — тут „Ніва" ў мінулым годзе мела 107, а ў бягучым мае 109 падпісчыкаў. Сярод іх ёсць многа школьнай моладзі з васьмікласнай школы ў Старым Корніне, у ёй беларускай мове навучае дзяцей настаўніца **Аляксандра Сегень**. Яна заахвочвае школьнікаў рэгулярна чытаць „Зорку" і „Ніву".

Зусім не горшыя вынікі ў У. Місеюка і на другой пасадзе. На 6-гектаровай гаспадарцы яны з жонкай займаюцца гадоўляй свіней. Штогод яны прадаюць кааператывам і дзяржаве каля 150 падсвінкаў. У гэтым годзе ўжо прадалі 10 штук, наступныя 25 намерваюцца прадаць у месяцы маі. Дагэтуль прадалі яны таксама дзяржаве двух кормнікаў. Гаспадарачка ў Місеюкоў хоць і невялікая, але ладная, добра адбудаваная, дагледжаная. Замілаванне бацькоў да працы ў вёсцы перадалося і дзецям. Старэйшая дачка Місеюкаў, Люба, закончыла Бельскі сельскагаспадарчы тэхнікум і цяпер працуе ў ГСе ў Дубічах Царкоўных. Малодшая, Вера, ходзіць у восьмы клас, а пасля таксама хоча паступаць у сельскагаспадарчую школу.

Уладзіміра Місеюка за пашырэнне падпіскі нашага часопіса рэдакцыя ўзнагародзіла гадзіннікам.

(іс)

Фота аўтара

(Працяг са стар. 3)

ПРА ЯНА ЧЫКВІНА

бытая, вывучаная. Яго культура гэта тая, з якой вырас, а не тая, да якой з меншым ці большым намаганнем прыстасаваўся.

Вершы Чыквіна належаць да беларускай літаратуры, як вершы Максіма Танка, Петруся Броўкі, Рыгора Барадуліна, як проза Янкі Брыля, Івана Шамякіна, Івана Быкава. Але ўзніклі яны, аб чым, думаю, нельга забываць, у кругу ўздзеяння таксама польскай культуры. У сказе (з верша пра родную вёску), дзе паэт гаворыць пра дні, што адышлі „як сон залаты", гучыць для польскага чытача неспадзявана штосьці знаёмае. Ці не затоена гэта цытата са Славацкага?

Думаю, што чытач, які лепей, чым я, валодае гэтаю мовай (мае веды яе мізэрныя, аж сорамна прызнацца; пацяшаюся толькі тым, што па-беларуску чытаць Чыквіна дапамагла мне жонка, якая з'яўляецца перакладчыцай з беларускай літаратуры), знайшоў бы больш такіх зваротаў, а можа і палемік. Мяне ў гэтай творчасці цікавіла справа розніцы, якраз выяўленне свядомасці пагранічча культур, але таксама і сувязяў дзвюх літаратур і культур.

Ян Чыквін прыслаў мне свае кніжкі і на адной з іх надпісаў: „z prośbą o zainteresowanie tą nieśmiałą Muzą białoruską". Дык вось муза яго зусім не з'яўляецца нясмелай, хутчэй за ўсё заваявальнай і поўнай сілы. Не гаворачы ўжо пра яе красу.

Анджэй К. Васькевіч

(Працяг са стар. 3)

З возера дзяцінства, са студні сталасці...

ларусь, замацоўвае свае пазіцыі лірыка думкі, думкі ўнутранай сканцэнтраванасці, драматычнай, глыбока чалавечай. І яе годным прадстаўніком з'яўляецца Ян Чыквін.

Мяркую, што няма ў гэтым перабольшання. Апошнія вершы Максіма Танка, некаторыя творы Васіля Зуёнка, Алеся Наўроцкага, Вольгі Іпатавай, Дануты Бічэль-Загнетавай добра і па-свойму падтрымлівае паглыбленая ў думкі, сарамліва ўкручаная ўглыб верша, у падтэкст, часам горкая, часам капрызная, але заўжды накіраваная на звяржэнне ўяўных праўд штодзённшчыны лірыка Чыквіна, якому за дзве хвіліны да пераходу на „другі перавал" — саракагоддзе, можна пажадаць, каб часцей упускаў у свае кніжкі сонца і дабрату, якія часам скрывае, бо яны якраз ляжаць у аснове яго паэтычнага светапогляду.

Фларыян Няўважны

ГМІННЫЯ НАВІНЫ

ПАВЯЛІЧВАЮЦЬ КОЛЬКАСЦЬ КУКУРУЗЫ

Сёлета сяляне з Гайнаўскай гміны значна павялічаць плошчу пасеваў кукурузы. Найбольш — жыхары Новага Корніна, Новага Беразова, Трывежы, Дубічаў Асочных, Старога Беразова і Пасечнікаў Вялікіх. Перш за ўсё тыя, якія вядуць спецыялістычныя гаспадаркі. І так: Аляксандр Астапчук з Новага Корніна, Ян Галёнка, сын Рыгора, і Мікалай Галёнка, сын Фёдара і Анастасіі, — абодва з Пасечнікаў Вялікіх, Антон Іванюк з Новага Беразова, Цімафей Александрук з Дубічаў Асочных і іні.

ЗАСЛУЖАНАЯ ПАХВАЛА

Добра працуюць завод газіраваных напіткаў і пякарня гміннай спулдзельні „Самапомач Хлопска" ў Васількове. За першы квартал бягучага года напіткавая фабрыка выканала свой прадукцыйны план у 195% і пякарня — у 116%. Выпусцілі яны прадукцыю агульнай вартасці ў 2 мільёны 273 тысячы злотых. Зараз ахаладжальнымі напіткамі васількоўскі ГС забяспечвае 15 крамаў у Беластоку.

За выдатныя прадукцыйныя поспехі рабочыя калектывы прадпрыемстваў ГСу атрымалі падзяку ад старшыні Ваяводскага саюза сельскагаспадарчых спулдзельняў у Беластоку.

НОВЫЯ КРАМЫ

Жыллёвы кааператыў у Харошчы пабудаваў чатыры будынкі на новым пасёлку. Пасялілася ў іх каля 150 сем'яў. Адразу спатрэбіліся спажывецкія крамы. Да 1 чэрвеня гэтага года будзе тут пабудавана першая такая крама, а ў наступным годзе другая, значна большая. Жыхарам Харошчы патрэбны яшчэ гандлёвы дом і рэстаран.

Я. Целушэцкі

СПАТКАННЕ З ПЕДАГАГІЧНАЙ РАДАЙ

(Працяг са стар. 1)

моладзі ў апошніх гадах прыходзіць з горада Гайнаўкі. Шмат выпускнікоў нашага ліцэя пакanchала вышэйшыя школы, а многія ў іх вучацца. Ды і тыя, якія пасля ліцэя пайшлі адразу працаваць, з'яўляюцца добрымі грамадзянамі ПНР. Магчыма, што мы замала паказваем свае дасягненні ў асяроддзі, замала прапагандуем нашу школу.

І плады выхаваўчай працы настаўнікаў відаць не тады, калі яны вучаць, але значна пазней, калі чалавек ужо ўступіць на шлях самастойнага жыцця. Прыемна, што нашы былыя ліцэісты не забываюць, адкуль яны выйшлі. Аб гэтым гаварыў настаўнік беларускай мовы — член Прэзідыума ГП БГКТ Аляксандр Іванюк.

З людзьмі так ужо бывае, што калі яны не змогуць ушанаваць свайго роднага, сваёй мовы, культуры, яны не ўшануюць гэтых вартасцей і ў іншых народаў. Таму важна, каб глыбока запала ў душу любоў да роднай мовы.

— А пашану да сваёй культуры і традыцыяў можна прывіваць на кожным прадметным уроку, і гэта ў нас робіцца — заявіў паланіст др Іван Петручук. — Шмат вучняў, якія прыйшлі ў наш ліцэй з вясковых школ, загубіліся б „па дарозе". Але яны ў нас хутка выбіваюцца.

У цёплай, сардэчнай атмасферы ішла гутарка аб вялікіх і малых справах ліцэя, аб таленавітых настаўніках, вучнях.

— Важнай справай з'яўляецца і той факт, — падкрэсліў старшыня ГП БГКТ Мікалай Самоцік, — што многія вучні ліцэя, пераважна тыя, якія паходзяць з вёскі, арганізоўваюць там мастацкую самадзейнасць, актыўна ўключаюцца ў дзейнасць вясковых гурткоў БГКТ. Падкрэсліў ён і тую добрую з'яву, што ўсе ліцэісты з'яўляюцца падпісчыкамі

Злева направа — дырэктар беларускага ліцэя ў Бельску Аляксей Карпюк і настаўнікі гайнаўскага ліцэя — Васіль Сакоўскі, Аляксей Харкевіч і Уладзімір Рушчук.

Ф·А·Л·Ь·К·Л·О·Р

ВЯСНЯНКА

„ОГУЛЬКА“

Ой, каму вольно на гуліцу выйсці,
ой, каму вольно дай пагаварыці.
Дзевачкам вольно на гуліцу выйсці,
дзевачкам вольно дай пагаварыці.
А маладзіцам ні такая й воля —
дзіця малое ў калыбельцы плача.
Дзіця малое ў калыбельцы плачэ —
свекерко чуе, дай ні пакалышэ.
Свекерко чуе, дай ні пакалышэ —
што й пакалыхне, дай кулаком
бухне:
— Ой, спі, ты дзіця, ні прачынаючы,
а мне, старому, ні дакучаючы.
А мне, старому, так як табе, малому,
табе, малому, так як жэ мне, старому.

Ад Аляксандры Бонкард, 1909 года нараджэння, вёска Стачок каля Нараўкі, запісаў 6 сакавіка 1978 года Мікалай Гайдук, нотная транскрыпцыя з магнітафоннай стужкі Людмілы Панько.

ГУТАРКА ДЗЯДЗЬКІ МАКСІМА

Штосьці падкусіла мяне, каб выступіць з крытыкай ў час нядаўняй бюджэтнай сесіі нашай гміннай рады. Выступіў тады я і гавару проста ў вочы нашаму начальніку:

— Як вы тут правіце, што ў нашай гміне няма аніводнай сялянскай суполкі, што па колькасці спецыялістычных гаспадарак наша гміна бліжэй канца, як пачатку. Ці зямля ў нас горшая, ці людзі менш дбайныя? А можа вы, — гавару, — замоцна прыліплі да сваіх крэслаў і часцей зазіраеце ў паперкі, чымсьці ў вочы сялянам? Калі так пойдзе далей, — гавару, — дык зусім сапхнуць нас іншыя на шэры канец. То ж самі ведаеце, што цяпер палітыка пайшла такая, што і машыны, і матэрыялы будаўнічыя, і ўсё іншае, што гаспадару патрэбна, у першую чаргу прызначаюць для членаў сялянскіх суполак, пасля для спецыялістычных гаспадарак, а што ўжо астанецца, дык купляй даволі, хто і колькі хочаш. Толькі бяда ў тым, што найчасцей нічога ўжо не астанецца, бо і найлепшым не ўсім хапае. Прывяду вам прыклад, — гавару я. — У лютым хацеў я купіць крыху вугалю, бо мой запас ужо канчаўся, а парнік на бульбу чымсьці паліць трэба. І што? Не прадалі мне ў ГСе, бо, кажуць, вугаль выключна для тых, хто здае жывёлу, а ў мяне якраз была паросная свіння, то дзе ж мне яе прадаваць? А каб была ў нас суполка...

Так я выступаў у час гэтай сесіі. Пасля сябры гаварылі мне:

— Добра ты ім прышпорыў!

Але мяне гэта зусім не цешыла. Наадварот, нейкі непакой пастаянна поўз недзе ад сэрца і камяком затыкаў горла. „Навошта табе гэта ўсё? Не лепш сядзець ціха і спакойна чакаць на пенсію?“ — шаптаў мне ў вуха нейкі мой унутраны лясунчык. Толькі ад такога спакою, — бараніўся я, — якая каму карысць, — якая карысць мне і дзяржаве? Ці надалей нам затыкаць вушы, каб не чуць, калі гавораць, што мы дурныя мужыкі і нават сябе пракарміць не патрапім? Годзе.

На другі дзень, калі збіраўся я сеяць авёс, нечакана завітаў да мяне сам начальнік гміны і кажа:

— Вы так нас учора раскрытыкавалі... Не падумайце толькі, што я гневаюся. Адкуль жа! Сапраўды, няма ў нас сялянскіх суполак. Дык прыехалі мы сёння да вас арганізаваць такую суполку. Бачыце, калі назваўся грыбам...

— Які з яго грыб! — заступілася за мяне Палашка. — Ён жа зусім ужо спарахнелы.

КАЛІ НАЗВАЎСЯ ГРЫБАМ...

— Нічога, — не збянтэжыўся наш начальнік, — яшчэ і малодшым ваш Максім пакажа, што патрапіць!

— Ну, як? — падтрымаў начальніка кіраўнік гміннай сельскагаспадарчай службы. — Арганізуем суполку? Якіх вы яшчэ маеце тут кандыдатаў?

— Я ў поле спяшаюся. Трактар чакае, — прабаваў я выкруціцца ад іх, але яны не паддаліся, нават і Палашкі не паслухалі, якая пераканаўча даказвала, каб падшукаць кагосьці малодшага да гэтай суполкі.

— Бачыце, — узлаваўся начальнік, — трапаць языком абы што вельмі лёгка, а на справе...

Ад гэтых слоў у мяне засвярбелі рукі.

— За мной справа не стаіць, — адказаў я начальніку.

— Тады падбярыце сабе яшчэ двух іншых гаспадароў, а ў нядзелю паедзем на экскурсію, каб пабачыць, як жывуць і гаспадараць іншыя сяляне.

І так мы развіталіся. Начальнік на сваёй „Сірэне“ паімчаўся назад у гміну, а я сваім „Беларусам“, значыць трактарам, накіраваўся ў поле, дзе пахла вясной і, як заўсёды пасля зімы, радасна спявалі птушкі. Толькі з галавы не выходзіла думка пра гэтую суполку. Каго б нагаварыць, каб прыступіў да яе? Можа майго брата? Гэта па-суседску і, калі спалучыць нашы панадворкі, дык хапіла б месца на пабудову прасторнай аборы або хлеўні. Добра было б таксама падгаварыць братавага швагра.

Так я сабе прыкідваў, ганяючыся па полі сваім жалезным канём родам з Беларусі.

У нядзелю начальнік гміны сапраўды павёз нас на экскурсію. Пабачыць давялося сапраўдныя дзівы. Сяляне бяруць у сельскагаспадарчым банку па 2-3 мільёны злотых пазыкі і будуюць аграмадныя кароўнікі, або тучарні свіней, ці фермы птушак, як той Казімір Цыбулька з гміны Крыпна, які ў год дастаўляе 300 тон гусей і качак. Адзін з членаў гэтых суполак у Бранскай гміне прызнаўся нам, што яго гадавы даход дасягае паўтара мільёна злотых. А на дабавак, пасля трох год добрага супольнага гаспадарання дзяржава даруе палавіну, а часам і больш, інвестыцыйнай пазыкі. У аборах бачылі мы па 30-60 супольных кароў, а ў тучарнях 260-300 супольных кормнікаў. Вось гэта гаспадаранне! І зусім недалёка. Амаль што за мяжой. У гмінах Монькі, Ясвілы, Бранск, Тыкоцін, Крыпна. Дык чаму не ў нас?

Можа і надумаюся я на гэтую суполку. Толькі ці брат мой і яго швагер захочуць?

Максім Нурэцкі

Настаўнікі Васіль Базылюк і Аляксей Сельвясюк.

Настаўніцы Параскева Рушук і Яўгенія Буйноўская.

Настаўніцы Зінаіда Петручук і Марыя Сцепанюк.

„Нівы“, што ахвотна набываюць выдавецтвы БГКТ.

Вялікую выхаваўчую працу мае магчымасць праводзіць гарцэрская арганізацыя. Аляксей Харкевіч, які, між іншым, адказны за яе дзейнасць, паінфармаваў аб тым, што гарцэрскае племя імя Кастуся Каліноўскага ў сваёй праграме працы мае заданне культываваць і паглыбляць веды аб прагрэсіўных традыцыях свайго рэгіёна.

З вялікай прыемнасцю слухалі прысутныя дырэктара беларускага ліцэя ў Бельску Аляксея Карпюка. Расказаў ён аб працы сваёй педагагічнай рады, аб дасягненнях школы.

— Варта, — звярнуўся ён да настаўнікаў гайнаўскага ліцэя, — каб нашыя педагагічныя рады супрацоўнічалі, каб абменьваліся вопытам у навучальна-выхаваўчым працэсе, а мо і супольна выступалі з нейкімі ініцыятывамі.

Сустрэча гэта стала хутка сямейнай размовай, у якую ўключаліся многія прысутныя і закраналі пытанні, звязаныя не толькі са школай, уносілі свае заўвагі, прапановы, або проста нейкай думкай узбагачалі дыскусію.

Усе падтрымалі думку, каб кожны год адбываліся падобныя спатканні ў Бельску і Гайнаўцы, бо яны карысныя, бо яны патрэбныя.

Міхась Хмялеўскі
Фота аўтара

З НАРОДНАЙ АБРАДНАСЦІ.
ЛЯЧЭННЕ

ІНФЕКЦЫЙНЫЯ ХВАРОБЫ

Сярод людзей заўсёды панаваў страх перад магчымасцю перанясення хваробы з адной асобы на другую. З сённяшняга пункту гледжання, калі навуковая медыцына разбіла шкарлупіну таямнічасці і ў пэўнай ступені развеяла забабонны страх, можна ўпэўнена сказаць, што большасць вядомых чалавеку хвароб гэта зусім хваробы не інфекцыйныя і немагчыма, каб пры сутыкненні з хворым чалавекам маглі яны перанесціся. Але ў тагачасным чалавеку страх запусціў такія карэнні, што лічыў ён кожную хваробу хваробай інфекцыйнай. Інфекцыйнай можа не ў поўным значэнні гэтага слова, але справа ў тым, што цвёрда верыў у магчымасць перанясення яе пры дапамозе нейкіх чараў. Калі можна гэтак назваць, была гэта інфекцыйнасць забабонная. Яшчэ нават сёння старыя людзі асцерагаюць перад падыманнем знойдзеных рэчаў, падаваннем рукі хвораму чалавеку, якой бы гэта хвароба не была, а ўжо асабліва, калі на руках выступаюць бародаўкі або нейкія плямы.

Найбольш вядомымі, ад якіх яшчэ па сённяшні дзень асталіся рэшткі спосабаў лячэння, былі: сухоты, жаўтуха (жоўтачка) і адзёр (вуодра). Сухоты — хвароба лёгкіх. Свайго часу вельмі страшная і небяспечная. Пры сухотах назіраецца цікавая з'ява. Сёння ўжо поўнасцю вядома, што гэта за хвароба і дзе знаходзіцца крыніца яе паходжання. У некаторых мясцовасцях лічылі і, відаць, цвёрда ў гэтым былі пераканаты, бо яшчэ па сённяшні дзень рэшткі гэтага засталіся, што прычынай сухотаў было рабацтва і вошы. Апрача таго, што чалавек пачынаў сохнуць і гэта найчасцей канчалася смерцю, пра якую дакладна хваробу ідзе тут гаворка, сказаць цяжка. Ці сухоты гэта тыя сухоты, якія сёння вядомыя, ці тут толькі сходнасць у назве, якая, несумненна, выводзіцца ад змен у знешнім выглядзе чалавека. Хаця тут таксама зноў справа дыскусійная, бо чалавек сох пры большасці хвароб. Але памінаючы ўжо гэта, бытаваў цікавы спосаб лячэння. Калолі найбольшага вепрука, з якога вымалі сярэдзіну і вырэзвалі мяса. Заставалася толькі сала. І ў гэтае сала клалі хворага. Сваім запахам зманьвала яно ўсе нячыстасці, жывучыя ў людскім арганізме. Хворага трымалі там датуль, пакуль усе яны не павыходзяць. Быў гэта, праўдападобна, адзіны спосаб на гэтую хваробу.

Наступнай з'яўляецца жаўтуха — востры боль пячонкі і скура чалавека становіцца жоўтай. Асабліва жаўцеюць бялкі вачэй. Захаваўся вельмі цікавы, хаця крыху вульгарны, спосаб лячэння. Але, відаць, і ў гэтым уся яго сіла. Выступала гэта ўжо пры лячэнні другіх хвароб. Як ведаем, згодна з пераканаяннямі, найбольш паспяховым спосабам было абрыджванне хваробы. Таксама і тут. Дапаможным быў свежы чалавечы кал. Было гэта шырока распаўсюджана ва ўсходняй частцы Бельшчыны. Пасля аддачы калу, трэба было ўцягнуць тры разы ў сябе яго запах. Гэта так абрыджвала хваробу, што ўжо пасля некалькіх дзён пакідала яна чалавечы арганізм.

Калі гаварыць пра адзёр, дык вялікім дапаможнікам тут было малако кабылы, якое давалі піць хвораму. Гэта прыспешвала яе выхад з сярэдзіны арганізму, што было вялікім аблягчэннем хвораму. Адначасова прыспешвала гэта поўнае выздараўленне.

Зразумела, былі і другія хваробы, якія людзі лічылі інфекцыйнымі, але адзначаныя намі з'яўляліся найбольш вядомымі і найчасцей паўтараючыміся і таму, відаць, захаваліся яшчэ па сённяшні дзень рэшткі спосабаў народнага лячэння.

Янка Леанчук,
Міхась Шаховіч

ЦІ ТОЛЬКІ ЧУТКА?

Да нас дайшла чутка, што ў Беластоку жыве жанчына, у якой захоўваюцца лісты Цёткі і іншыя матэрыялы. Ці гэта толькі чутка, ці сапраўды жыве між намі ўладальніца скарбу? Адгукніся, невядомая! А мо нашы чытачы дапамогуць знайсці яе. Гэта для беларускай літаратуры вельмі важная справа.

Сардэчныя тайны

Дарагое Сэрцайка, больш чым два гады хаджу я з Юркам. Ён з маёй вёскі. Дагэтуль было ў нас усё добра, казаў, што мяне кахае. Але нядаўна яго маці забараніла нам спатыкацца. І Юрка перастаў прыходзіць. Мы вучымся ў горадзе (апошні год). Час ад часу мы бачымся, ён ведае, што я не магу без яго жыць, але робіць мне на злосць, а можа мне так толькі здаецца. Мае сяброўкі нарабілі плётак, а ён адносіцца да іх ветліва. Юрку нават усведамляе яго брат. Ён гаворыць, што калі ты яе кахаеш, то нічога тут і маці не зробіць. Аднак я Юрку не магу расшыфраваць. Ён раз са мной, раз з другімі. Усім кажа, што ўжо не будзе са мной хадзіць, а мне, калі яго спытаю, адказвае, што ўсё такі ён мяне кахае і будзе са мной хадзіць. Я спаўняю ўсе яго просьбы. Ужо хутка ў нас будзе забава. Ён абяцае быць са мной цэлы вечар, але я думаю, што гэта толькі словы, каб мяне пацешыць. Сэрцайка, парай мне, што рабіць, ці сказаць яму ўсё, што думаю і прасіць яго, каб са мной спатыкаўся, ці што? Я не магу без яго жыць. Па начах плачу, не хаджу на заняткі.

Ірэна М. з Б.

Ірэна! Перастань плакаць! Не расклейвайся, вазьмі сябе ў рукі! Тым толькі шкодзіш сабе. Найгоршае, што на заняткі не ходзіш. Неадкладна вазьміся за вучобу — гэта ж твая будучыня. Помні толькі, што калі нават хлопца і моцна кахаеш, нельга дазваляць яму на ўсё, быць такой паслухмянай. Просіш, каб спатыкаўся, гуляў з табой на забаве, пытаеш, ці кахае хоць цябе. Такая дзяўчына хутка хлопцу знудзіцца. Пакажы, што і ты штосьці значыш. І калі на забаве ён не захоча з табой гуляць, ты і не глядзі ў яго бок. Гуляй з іншымі. Хаця і крыўдна табе, але рабі добрую міну, усміхайся, як ні ў чым не бывала. Паглядзіш, як усё адменіцца. А калі і не — не перайтмайся. Маладая ж, іншага яшчэ пакахаеш.

Сэрцайка

Фота па заказу — MUD

Заказвалі: Гэля і Маніка з Пагулянкі, Ева і Міраслава з Апакі Вялікай.

Вер-не-вер

Сніцца мне, што я бландзінка, хаця ў сапраўднасці я цёмнавалосая. Валасы дзіўна абрэзаныя — спераду грыўка, па баках да плячэй, а ззаду вельмі доўгія. І мая цёшча заплята мне дзве касы. І ўжо гэтыя косы знайшліся спераду. Я гляджу на іх, а яны нейкія тонкія. І ведаю я, што цёшча, гледзячы на мяне, думае, што мае косы такія ж тонкія, як і ногі, — затонкія да маёй фігуры. А я думаю — — не такія ўжо мае ногі тонкія, найважнейшае, каб добра яны мяне насілі.

Пасля прыснілася, што памерла мая сяброўка (яна жыве і ёй 42 гады). Гляджу, ляжыць яна ў труне і цэлая прыкрыта белым матэрыялам, аж на вочы.

І ўрэшце сніцца мне, быццам я маю выходзіць замуж. Тры мае сяброўкі далі мне цудоўны букет з палявых кветак. Ён быў цэлы белы, толькі, як бы поясам, перавязаны быў жоўтымі кветкамі. Пасярэдзіне букета сядзела вялікая чырвоная кветка, якая вельмі прыгожа выглядала на белым фоне. Што могуць абазначаць усе гэтыя сны?

Валя

Валя! Сны твае супярэчлівыя, але ў асноўным добрыя. То валасы белыя і доўгія, што абазначала б нейкі прыбытак, то раптам косы з іх выйшлі тоненькія. То кветкі, якія табе далі: белыя з чырвонай кветкай пасярэдзіне, што абазначала б радасць, мо нават і каханне, але перавязаныя жоўтымі, што абазначала б нейкую здраду. Думаю ўсё ж, што большасць элементаў гаворыць на тваю карысць, тым больш, што ў другім сне ты бачыла труну, а думаю, што ты яшчэ не такая старая, каб думаць аб смерці — значыць чакае цябе вяселле ці нейкі прыбытак (можа ў сувязі з падарожжам — сяброўка ж была прыкрыта белым матэрыялам).

Астрон

Куток практычных ведаў

КАБ НЕ ЛЫСЕЦЬ

Валасы на галаве чалавека прызначаны прыродай не толькі для таго, каб рабіць прычоску. Яны захоўваюць цяпло і, акрамя таго, узмацняюць пачуццё дотыку. Аднак часцей за ўсё людзі перажываюць страту валасоў іменна з-за эстэтычных меркаванняў.

Асабліва цяжка пераносяць аблысенне юнакі і дзяўчаты, паколькі кожны з іх хоча быць прывабным.

Заўчаснае паталагічнае выпадзенне валасоў часта ўзнікае ўжо ў 20-25 гадоў. Гэта з'ява звычайна абумоўлена спадчыннымі фактамі; значыць, у дзядуль ці бабуль рана пачалі выпадаць валасы.

Часта прычынай аблысення бывае няправільны догляд валасоў. Фарбаванне шкоднымі фарбамі, абясколерванне рознымі хімічнымі сродкамі, адмоўна ўздзейнічаюць на валасы. Тапіраванне, парыкі, нават футравыя шапкі, калі жанчыны не знімаюць іх з галавы на працягу дня, садзейнічаюць выпадзенню валасоў і іх аслабленню.

Калі вы хочаце захаваць свае валасы здаровымі і прыгожымі, ніколі не карыстайцеся рознымі хімікатамі без парады вопытнага майстра-цырульніка. Усё гэта рабіць трэба не часта, даючы валасам магчымасць адпачыць.

Аблысенне могуць выклікаць і некаторыя лекі, напрыклад, антыбіётыкі, калі чалавек іх не пераносіць, мачагонныя, гарманальныя прэпараты, сродкі для пахудзення, якія ўжываюцца бескантрольна ў парадку самалячэння.

Аблысенне можа пачацца нават пасля родаў, пасля аперацый, пры пераломе касцей і г.д.

Запаленчыя працэсы зубоў, носаглоткавай часткі, а таксама моцны спалох і цяпер бываюць няраз прычынай раптоўнага выпадзення валасоў. Невялікія лысінкі іншы раз з'яўляюцца з таго ж боку, дзе хворы зуб.

Аблысенне можа быць звязана з напружаннем, нацягнутасцю падскурнай злучальнай тканкі валасістай часткі галавы. У гэтым выпадку прымяняюць аперацыю.

У апошні час шырока выкарыстоўваюць для лячэння ўсіх форм выпадзення валасоў фізіятэрапеўтычныя метады — масажы, уціранне лекавых сродкаў і г.д.

Але лепш за ўсё з самага дзяцінства беражліва адносіцца да валасоў, дагледаць іх, пакуль яны яшчэ здаровыя і не выпадаюць. Клапоцячыся аб сваім здароўі, не парушаючы рэжыму харчавання, вы тым самым будзеце клапаціцца і аб сваіх валасах.

Эскулап

Кансультацыя юрыста

ПЫТАННЕ: Ц. арандаваў домік на неазначаны час. Домік быў у кепскім стане, і Ц. вымушаны быў правесці капітальны рамонт, які каштаваў яму звыш 50 тысяч злотых. Пасля смерці ўласніка доміка яго сын А. прадаў яго Д. Д. патрабуе ад Ц., каб той пакінуў яго домік, і не хоча звярнуць яму коштаў рамонту. Ці Ц. належацца кошты рамонту, а калі так, то хто абавязаны іх звярнуць? Ці Д. можа ад яго патрабаваць арэнднай платы за мінулы час?

АДКАЗ: Ц. зрабіў выдаткі на рамонт па згодзе ўласніка нерухомай маёмасці. Пасля гэтага ён жыў у доміку, а ўласнік не патрабаваў ад яго арэнднай платы. Паміж імі не было ўмовы, на аснове якой трэба было б адлічваць ад коштаў рамонту арэндную плату. Таму Д., які купіў нерухомую маёмасць, не можа патрабаваць ад Ц. арэнднай платы за мінулы час, а можа патрабаваць заплаты за безумоўнае карыстанне ў велічыні, якая прынята ў данай мясцовасці, і толькі за час, калі ён стаў уласнікам. Што датычыць затрат на рамонт, то Ц. можа іх патрабаваць ад А. Аднак А. абавязаны звярнуць гэтыя кошты ў размеры, у якім яны ў момант продажу нерухомай маёмасці мелі вартасць. Д., які купіў нерухомую маёмасць, ніякіх абавязкаў адносна зробленых Ц. рамонтаў не мае.

ДАКУМЕНТАЛЬНАЯ АПОВЕСЦЬ

Адносіны паміж Ленай і Мішам няспынна мяняліся. То Лена шукала ў яго абароны і дапамогі і ў такія мінуты адчувала сябе слабай жанчынай, якой патрэбна падтрымка моцнага чалавека; то ён сам быў у становішчы вядзёнага, і кожны яго крок кантраляваўся і накіроўваўся ёю.

Звесткі, якія Лене ўдалося сабраць пра Ткачэвіча, былі вельмі супярэчлівыя. Адны лаялі інжынера, сцвярджалі, што ён хрыстапрадаўца, на крыві землякоў сваіх заслугоўвае давер'е немцаў; другія расказвалі, як ён абараняў рабочых у порце і як рабіў выгляд, што не заўважае, калі пры пагрузцы што-небудзь псавалася або ламалася.

Лена вырашыла пайсці на рызыку. Няхай Ткачэвіч, без дапамогі якога цяжка правесці аперацыю з баржай, удзельнічае ў гэтай справе. Яго паводзіны будуць праверкай. Калі ж, дамаўляючыся з ім, Міша адчуе, што ён хітруе і круціць, то трэба будзе звесці ўсю размову да бяскрыўднага жарту і выйсці з гульні.

Міша пачаў дзейнічаць. Ткачэвіч, здавалася, толькі і чакаў яго сігналу. Ён тут жа прапанаваў свой план. Баржа са спіртам стаяла ля прычала побач з баржай, у якой знаходзілася газа. Немцы перапампоўвалі яе ў аўтацыстэрны. Ткачэвіч прапанаваў непрыкметна перацягнуць масткі ад баржы, дзе захоўвалася газа, да баржы са спіртам і адкруціць гайкі на клапанах, якія закрывалі трум. Такім чынам, немцы адразу знойдуць прамую дарогу да спірту, і вынікі гэтага не замарудзяць праявіцца.

План Ткачэвіча быў адобраны групай. Яны дамовіліся, калі лепш ажыццявіць гэту аперацыю. Аднак у вызначаны час Ткачэвіча на месцы не было.

Міша нерваваўся, ён хадзіў па беразе непадалёк ад баржы, прыглядаючыся, ці няма якіх-небудзь прыкмет правакацыі супраць яго.

Але навокал усё быццам бы спакойна. Ад баржы з газай ад'язджалі напоўненыя цыстэрны. Міма праходзілі патрулі, якія назіралі за парадкам. Яны не ўмешваліся ў справы тых, хто працаваў на караблі і на баржах.

Праз паўгадзіны павінна закончыцца змена. І пакуль адны грузавікі ад'едуць, а другія заступяць на іх месца, узнікне так званая пераменка. Вось тут у час мітусні, якая міжволі з'яўляецца ў пераменку, якраз і зручна перацягнуць масткі з адной баржы на другую.

Міша ўжо зусім было страціў надзею на прыход Ткачэвіча, калі той нечакана з'явіўся з-за скрынь з грузамі.

— Д'ябал узяў бы гэтага Папеску! — злосна сказаў Ткачэвіч. — Дзве гадзіны пратрымаў з-за таго, што хтосьці перапісаў на скрынях са станкамі порт прызначэння. Замест Бухарэста станкі адправілі ў Канстанцу, а адтуль яшчэ некуды, і цяпер нідзе не могуць знайсці...

— Хто ж гэта зрабіў?

— Чыясьці ўмелая рука. Нават трафарэты падыходзячыя дасталі. Чыстая работа! Ну пайшлі, пакуль не з'явілася новая змена.

Двум мужчынам спатрэбілася ўсяго некалькі мінут для таго, каб перацягнуць драўляныя масткі з адной баржы на другую, а потым Ткачэвіч зайшоў на баржу са спіртам і хутка адкруціў там гайкі на клапанах, якія закрываюць трум.

— Ну, спектакль пачаўся! — сказаў Ткачэвіч, калі яны з Мішам зноў вярнуліся на бераг.

— А я, па праўдзе кажучы, вырашыў, Аляксандр Васільевіч, што вы не прыйдзеце.

— Разумею. Нават магу ўявіць сабе, што ты пра мяне думаў. Жывём, як у джунглях...

Вынікі праведзенай імі аперацыі не прымусілі сябе доўга чакаць. Праз паўгадзіны да прыстані пад'ехала аўтацыстэрна. Два нямецкія салдаты выскачылі з кабіны і, раскручваючы шланг, накіраваліся па мастах да баржы.

Міша і Ткачэвіч адышліся метраў на сто і селі на вялізную скрыню. Адсюль, як з назіральнай вышкі, ім бачны кожны рух салдат.

Вось яны адкінулі жалезную накрыўку. Пачалі апускаць у гарлавіну шланг. Потым раптам выцягнулі яго назад. Штосьці адзін аднаму сказалі. Потым сталі на калені і заглянулі ў гарлавіну. Напэўна, панюхалі. Устаплі. Адзін з іх пабег да машыны. Залез у кабіну. Выскачыў назад з вядром.

— Вось і ўсё, уверцюра закончана, — прамовіў Ткачэвіч, — пачынаецца першы акт.

Вядро са спіртам ужо паднята наверх, і салдаты, абмакнуўшы ў яго пальцы, абсмакталі іх, як дзеці ледзянцовага пеўніка на палачцы. Асцярожна ўнеслі вядро ў кабіну, аўтацыстэрна тут жа развярнулася, выехала на бераг і на мінуту спынілася каля групы нямецкіх маракоў, якія, сышоўшы з карабля, напэўна, накіроўваліся ў горад. Па тым, як маракі адразу павесялелі, няцяжка было здагадацца, што ім паведамілі салдаты. Некалькі маракоў адразу ж накіраваліся да баржы, астатнія пабеглі ўбок.

— Не інакш, як за тарай пабеглі! — усміхнуўся Ткачэвіч.

З іскры разгарыцца полымя! Не прайшло і паўгадзіны, як прыстань стала падобная на крыніцу сярод пустыні, да якой, ратуючыся ад смагі, беглі паломнікі.

(Працяг будзе)

ТРЫБУНА чытачоў

Дзве Лідзіі

На дубіцкай пошце працуюць дзве Лідзіі. Першая — начальнік пошты Лідзія Млодзян, другая — асістэнтка Лідзія Мікульская. Прыемна тут пабываць кожнаму, бо ўсіх яны сустракаюць ветліва. Вядома, бываюць розныя грашовыя чэкі ці іншыя дзяржаўныя паперы. Чалавек часта і не ведае, як іх выпісаць. Нашы дзяўчаты падкажуць і параяць, дзе і як трэба напісаць. Гэта вельмі важна, асабліва старэйшым людзям, якія не арыентуюцца ў розных фармулярах. На дубіцкай пошце чалавек доўга ў чарзе не стаіць, бо дзве Лідзіі працуюць спраўна.

Лідзія Мікульская — адначасова тэлефаністка. І ў гэтай галіне людзі задаволены з яе працы. У час водпуску замяшчае начальніка і робіць гэта спраўна.

Апрача ўсяго вышэй сказанага, хачу яшчэ дадаць, што гэтыя сумленныя працаўнікі многа ўвагі прысвячаюць падпісцы газет, у тым ліку і „Нівы“, якой больш як 200 экземпляраў мае наша пошта.

М. Панфілюк

Беспарадак

Едучы шашой з Заблудава ў напрамку Нарвы, непадалёк ад самай Нарвы злева вы ўбачыце могілкі, а справа невялікі лясок. І тут насоўваецца думка, што не ўсё тут так, як трэба.

Калі на могілках хаваюць некага, вядома, на магілу кладуць розныя вянкі. Потым тыя вянкі знімаюць і выносяць іх на другі бок — у лясок. Калі едзеш дарогай, тыя вянкі старыя, паіржавелыя проста самі лезуць у вочы. Псуюць кругом выгляд і робяць непарадак у лесе.

М. Лук'янюк

ПАРНАСІК

ЧЫТАЛЬНІЦКАЯ ЛІТСУПОЛКА НА НЕГАРАНТАВАНЫХ ПАЯХ

НЕЙТРОНАВАЙ СМЕРЦІ НЕ БЫЦЬ!

Панад сусветам
голас трывогі,
голас трывогі чуваць.
Смертаноснай,
нейтронавай бомбы
пагроза
павісла.
Небяспека знішчэння
чалавецтва
наказвае быць
пільнымі.
Нам
апошняй
усё
не забыць!
Не забыць
палёў, попелам чорным пакрытых,
не забыць
страшэннага слова: гарыць,
не забыць
усіх існаванняў, бязвінна забітых,
Хірасімы і Нагасакі —
немагчыма забыць!
Утаймаваць
ход звар'яцелых намераў,
паходы,
жалезных крыжоў кавалераў
скрэсліць
раз назаўсёды — нашая мэта!
Падхапіце
мой заклік,
людзі
ўсіх вёсак,
усіх гарадоў!
Людабойства,
руіны,
магілы і кроў,
бомбы
„А“,
„Н“
„N“
са слоўнікаў нашых
далоў!
Нам
іх не трэба,
ніколі!
НЕТ!
NEIN!
NO!!!

Сяргей Сац

Дэкада вясковай культуры

У дэкадзе вясковай культуры Чаромхаўская гміна наладзіла супрацоўніцтва з раённай дырэкцыяй ПКП. Ужо ў сакавіку Чаромхаўская гміна прадставіла беластоцкім чыгуначнікам свае дасягненні ў галіне народнай творчасці і мастацтва, а таксама пазнаёміла сваіх калег з праграмай духавога аркестра.

На выстаўцы, якая была арганізавана ў Доме культуры „Калеяж“ у Беластоку, гміна паказала дываны і кілімы з Кузавы і Ставішчаў, вырабы з запалак Яна Швейкуса, а таксама 12 экспанатаў настаўніка-мастака Сяргея Смыка. Выстаўку наведалі працаўнікі ДРКП, школьнікі прафесіянальнай чыгуначнай школы. На заканчэнне сустрэчы адбыўся супольны канцэрт аркестраў з Чаромхі і з Беластока.

Неўзабаве будзе падпісаны дагавор аб культурным абмене паміж чыгуначным Беластокам і чыгуначнай Чаромхай.

Ул. Сідарук

Людзі вучацца

У гміне Нараўка 40 асоб не мела пасведчанняў аб заканчэнні пачатковай школы. Розныя былі прычыны гэтага. І вось каля 30 асоб сабралася ў гміннай школе на экстэрністычны экзамен па праграме чатырох класаў пачатковай школы, каб потым магчы здаваць экзамен на кваліфікаванага гаспадара.

Людзі перажывалі. Вядома, хоць гэта гаспадары, якія ўмеюць працаваць на гаспадарцы, тут дрыжалі. Кожнае слова і цыфру пісалі не зусім упэўнена. Столькі ж часу прайшло, такі перапынак у навуцы! І тым большая была радасць з добрай ацэнкі іх самастойнай працы. Ацэньвалі іх тыя самыя настаўнікі, якія зраніцы вучаць іх дзяцей. Як гэта важна для бацькоў, каб не горш адказаць, як сын! Добра здалі экзамен бацькі. Усе атрымалі пасведчанні аб здадзеным экзамене.

А. З.

Клуб селяніна ў вёсцы

У Дубічах Царкоўных каля самай шашы з гатовых элементаў пабудавалі клуб селяніна. Тут ужо некалькі гадоў таргуе маладая прадаўшчыца Ірына Анхімюк. У клубе ўтульна і прыемна, вялікі выбар тавараў. Часта ў крамах нават няма такіх, якія ёсць у дубіцкім клубе селяніна. Сюды за пакупкай прыходзяць не толькі з Дубіч, але і з Грабаўца, Чэхаў Арлянскіх і Тафілаўцаў.

М. Панфілюк

Усе роўныя

У дубіцкім філіяле ГС, калі хто з сялян тут купляе нейкі тавар, як папу, вугаль, дык абавязкова пхаюць яшчэ нейкую мяшанку, пераважна „R“. ГС гаворыць, што гэта ўсё паводле пастановы.

Адно толькі цікавіць: мяшанку бяруць нават тыя сяляне, якія не маюць зусім зямлі, але трэба ж і ім нешта купіць у ГСе. Чаму так? А мо гэта такая справядлівасць — усе роўныя, няма лепшых, няма горшых?

(Д)

Пажылым людзям

Ад 1960 года ў Бельску працуе аддзел Польскага саюза эмерытаў, рэнцістаў і інвалідаў. Ад 1973 года кіруе ім Фёдар Пугацэвіч. Саюз налічвае 1175 членаў. Рада саюза арганізуе сваім членам розныя экскурсіі — два-тры разы ў год, пераважна летам. Былі экскурсіі ў Варшаву, Сувалкі, Аўгустоў, Драгічын і ў грыбы.

Пры дапамозе Беларускага грамадска-культурнага таварыства членам саюза быў паказаны беларускі фільм з апошняй вайны. Таксама саюз супрацоўнічае з ТВП, якое дае дакладчыкаў. Арганізуюцца таксама святкаванні Дня жанчын і іншыя.

Апошнім цікавым мерапрыемствам было адзначэнне Дня інваліда. Даклад прачытаў старшыня Фёдар Пугацэвіч. На сустрэчы прысутнічаў начальнік горада, які і расказаў пра розныя справы нашага горада. На заканчэнне выступіў мастацкі калектыў з Медыцынскага ліцэя ў Бельску, які спяваў польскія і рускія песні.

Андрэй Гаўрылюк

Па заслугах

Сакратар пасялковага камітэта № 4 у Гайнаўцы Міраслава Рамаnоўская — чалавек актыўны і заслужаны. За шматгадовую грамадскую працу яна была ўзнагароджана Сярэбраным Крыжам Заслугі. Міраслава Раманоўская — чалавек, адданы грамадскай працы, яна ніколі не лічыцца са сваім часам. Заўсёды яна там, дзе яе чакаюць. Памагала моладзі, супрацоўнічала з польскім камітэтам грамадскай дапамогі, апякуецца адзінокімі і старымі, актыўна дзейнічае ў пасялковым камітэце і гарадской паяднаўчай камісіі.

Думаю, што і ў далейшым чалавек гэты не зложыць рук, будзе дзейнічаць для дабра жыхароў Гайнаўкі.

Э. Вайсковіч

Новыя солтысы

ТАПЧЫКАЛЫ

У вёсцы Тапчыкалы адбыліся выбары новага солтыса. Папярэдні солтыс Мікалай Мароз быў ім 14 гадоў. Цяпер перадаў заданні маладому гаспадару — Анатолю Таранце. Яго намеснікам стаў Іван Шчыгел.

У дыскусіі на сходзе былі пастаўлены заданні вёскі на бліжэйшы час: пабудова дарогі ў вёску Тапчыкалы і святліцы.

Хачу яшчэ сказаць, што гэты сход у вёсцы адбыўся на двары. Стаяла прыгожая веснавая пагода.

Восень

ДУБІЧЫ ЦАРКОЎНЫЯ

У Дубічах Царкоўных аднагалосна новым солтысам быў выбраны Рыгор Хамічук, які ўжо адну кадэнцыю гэтую функцыю ў вёсцы выконваў. Гэта старанны, добрасумленны чалавек і ў людзей мае ён пашану. Ён і ў працы на зямлі, і ў грамадскай дзейнасці дае добры прыклад іншым.

М. Панфілюк

ТАФІЛАЎЦЫ

У Тафілаўцах сяляне выбралі солтысам добрага гаспадара Уладзіміра Міхалюка, які заваяваў сабе вялікі аўтарытэт вёскі. Аднавяскоўцы вераць, што ён іх не падвядзе.

М. Панфілюк

ЧАРОМХАЎСКАЯ ГМІНА

Выбары солтысаў у Чаромхаўскай гміне прайшлі хутка і спраўна. Сходы ў вёсках адбыліся ў адзін час. Добра пры гэтым папрацаваў супольна з грамадска-палітычным актывам гміны сакратар гміннай управы Мікалай Кулік, які быў адказны за правядзенне выбараў солтысаў.

На сходах сяляне прымалі абавязацельствы грамадскіх прац на карысць сваёй вёскі. Жыхары Ставішчаў, Вулькі Тэрахоўскай, Бабро́ўкі і Апакі абавязаліся давесці да канца пабудову і рамонт сваіх святліц. Апрача таго, сяляне Ставішчаў рашылі памагчы пры пабудове злеўні малака і пры меліярацыі, а жыхары Палаўцоў пры пабудове дарогі Палаўцы-Ставішчы. Вельмі каштоўнае тое, што кожны дарослы жыхар Палаўцоў папрацуе пры той дарозе восем дзён.

Солтысаў людзі павыбіралі наогул тых самых. Толькі ў Беразішчах выбралі новага солтыса — М. Маркевіч стаў падсолтысам.

(ус)

Наша ПОШТА

ПАЗНАЁМІМСЯ

Пишет вам девушка из небольшого шахтерского городка, расположенного на берегу Тихого океана, из города Партизанска.

Мне 17 лет. В этом году я заканчиваю 10-й класс. Мне очень хочется переписываться з ребятами из дружеских социалистических стран.

Мой адрес:

692880
РСФСР
Приморский Край
г. Партизанск,
ул. Школьная, дом 12 кв. 16
Палюхович Галине.

Я живу в Советском Союзе и хочу переписываться с польскими друзьями. Мне 19 лет, работаю и учусь в техникуме — заочно.

Мой адрес:

346511
г. Шахты — 11,
Ростовская область
ул. Обуховой 40
Зацепелиной Ольге.

Дом культуры ў Райску

Вясковы Дом культуры, пра які пісаў у свой час у „Ніве“ Янка Целушэцкі, пабудаваны. Жыхары Райска ўласнымі сіламі за 700 тысяч зл. пабудавалі гэты будынак. Цяпер тут адкрыты клуб „Рух“, кожны дзень працуе вялікая святліца, дзе адбываюцца розныя культурныя мерапрыемствы. У адным пакоі ёсць пазычальня посуда, якая належыць да актыўнага ў Райску гуртка вясковых гаспадынь. У бліжэйшы час у доме культуры будзе адкрыты бібліятэчны пункт. Адзін з пакояў заняла моладзь на чытальню.

За ўдзел у конкурсе „Беластоцкая вёска — гаспадарная і культурная“ за 1977 год жыхары Райска атрымалі грашовую ўзнагароду — 200 тысяч зл. Сам ваявода, уручаючы гэтую ўзнагароду, жадаў нам плённай працы ў далейшым. Абяцаў памагчы, калі будзе трэба. Вёска прызначыла гэтую ўзнагароду на абсталяванне вясковага дома культуры.

І вось выйшлі клопаты. У доме культуры няма ніякага ацяплення. А зімой без гэтага цяжка думаць пра нейкую працу. Мы думаем пра цэнтральнае ацяпленне. У гміне нам сказалі, што няма патрэбных матэрыялаў, каб гэта выканаць. А грошы мы маем — нашу ўзнагароду. Думаем, што гмінныя і ваяводскія ўлады памогуць нам знайсці выхад і дастаць патрэбныя матэрыялы.

Яўгенія Шумская

АДГАЛОСКІ

ШТО З БУТЭЛЬКАМІ

Некалькі разоў пісаў Уладзімір Сідарук аб цяжкасцях, якія выступаюць, калі селянін хоча прадаць бутэлькі ад воцату, піва і іншых напіткаў. Прадаўшчыцы ў магазінах бароняцца, як могуць, каб бутэлек тых не прымаць. Якая ж злосць бярэ чалавека, калі ён, памыўшы бутэлькі, пакладзе іх у сумку, нясе ў магазін, а тут цябе адпраўляюць з імі назад. Не адзін са злосцю ўсе бутэлькі вывальвае ў прыдарожны роў, а ідучы дарогай, кляне такія парадкі на чым свет стаіць.

Што справа гэтых бутэлек не ўладжана дагэтуль ГСамі як належыцца, сведчыць і такі факт, што сяляне па некалькі мяшкоў вязуць шкляны посуд на пункты скупкі ў Гайнаўцы. Ды не кожны збярэ вялікую колькасць, а мала везці аж у Гайнаўку не аплачваецца.

І тут добрая парада ГСам. Яны павінны ўзяць прыклад з Гайнаўскага аддзела ВСС, які ў горадзе вядзе чатыры пункты скупкі бутэлек і, апрача таго, загадаў усім крамам, якія знаходзяцца на акраінах горада, купляць бутэлькі без абмежаванняў. Праблема продажу пустых бутэлек у Гайнаўцы не існуе.

Вірскі

У АДКАЗ НА НАШУ КРЫТЫКУ

Да публікацыі „ШУКАЦЬ СА СВЕЧКАЙ“, „Ніва“ № 8/1147 ад 19 лютага 1978 года.

Адказвае: WOJEWÓDZKI ZWIĄZEK SPÓŁDZIELNI ROLNICZYCH „SAMOPOMOC CHŁOPSKA” ZAKŁAD ZAOPATRZENIA ROLNICTWA W BIAŁYMSTOKU.

W nawiązaniu do notatki prasowej zamieszczonej w Waszym tygodniku (nr 8/1147 z dnia 19 lutego 1978 r.) uprzejmie zawiadamiamy, że kabel pięciożyłowy należy do towarów deficytowych.

Rolnik otrzyma ten rodzaj kabla pod warunkiem, że złoży zamówienie (należy podać, że sprzedaż za zaliczeniem pocztowym) do PHSR „Agroma” w Białymstoku, ul. Elewatorska 9. Ta transakcja została uzgodniona telefonicznie z kierownikiem nadzorującym ten kierunek sprzedaży.

Sytuacja na tym odcinku może ulec poprawie pod warunkiem otrzymania przez hurtownika zwiększonych dostaw kabla, które umożliwią zaopatrzenie w pełni Składnic Maszyn Rolniczych w województwie.

Zb. Dobrzyński
Dyrektor ZZR

„Niwa” — Tygodnik RSW „Prasa—Książka—Ruch”. Skr. poczt. 149. 15-950 Białystok. TELEFON 2-32-41. Wydawca Przedsiębiorstwo Wydawniczo-Kolportażowe RSW w Białymstoku. PRENUMERATA: Oddziały „Ruch”, urzędy pocztowe i listonosze. Indeks 36911/36671.

ЯМА

Першым у яму ўваліўся дырэктар. У мяне з перапалоху дык ажно мову адняло, а прараб збялеў нібы сцяна. Крыху апамятаўшыся, мы кінуліся яму на дапамогу і не без цяжкасцей дапамаглі дырэктару вылезці.

Ён спадылба зірнуў на нас, але прамаўчаў. У яго быў такі выраз твару, быццам бы ён бачыць нас першы раз у жыцці. Мы збянтэжана лыпалі вачамі, не ведаючы з чаго пачынаць. Ніхто не адважыўся загаварыць першым. Хай бы ён лепей вылаяўся, тады іншая справа. Дык не ж, нібы вады ў рот набраў.

„Ну, дабра не чакай", — маланкай сіганула ў мяне думка. Як кіраўніку будаўніцтва, мне надта было сорамна, што раней не здагадаўся пра гэту недарэчную яму. Але, як кажуць, чаму быць — таго не мінаваць. Тым больш, што ўсё наперад прадбачыць немагчыма, а ад свайго лёсу нікуды не ўцячэш.

Я неяк сарамліва абтрусіў пясок з дырэктаравага пінжака, але ён, здавалася, нават увагі не звярнуў на маё стараннe. Мы з прарабам вінавата пазіралі на дырэктара і моўчкі тузалі адзін аднаго, паколькі гэтае працяглае маўчанне нічога добрага не абяцала.

— Яма вось... — урэшце буркнуў дырэктар.

— Ага, яма! — хорам праспявалі мы.

— Мы яе зараз... у адзін момант, — замітусіўся я.

— Зусім не варта, — адказаў дырэктар.

Мы здзіўлена пераглянуліся.

— Пан дырэктар, — адважыўся я, — дык яе што, так пакінуць? Нехта ж зноў у яе ўваліцца?..

Дырэктар уважліва змерыў мяне позіркам.

— Дзіўна! Вы што, думаеце, калі я дырэктар, то павінен мець нейкія прывілеі, — спытаў ён. — Вы не маеце права вылучаць гэткім чынам маё службовае становішча. У нас зараз — усе роўныя. Я ўваліўся, дык чаму іншыя не могуць? Яма ж выкапана для ўсіх?! — рашуча адрэзаў ён і пакрочыў далей.

І зараз, калі ёсць якая вольная хвіліна, мы па чарзе падаем у гэту яму.

З пачуццём павагі і гонару ўспамінаем мы пра нашага дырэктара. А што? Сапраўды, добры хлопец! Клапоціцца аб людзях, не такі, як іншыя.

Анджэй Віртлаж

ГУМАР З...

ЯКІЯ ХАРЧЫ, ТАКАЯ І РАБОТА

Да гаспадара наняўся найміт ды паехаў касіць. Вось прыехаў ды й размаўляе з тою торбай, што з харчамі была:

— Торба, што ў табе ёсць?

— Хлеб ды цыбуля.

— Спаць!

А гаспадар паслаў на падслухі наймічку. Як даведаўся, як наймiт размаўляе з торбай, паслаў наймічкаю другую торбу.

— Торба, што ў табе ёсць?

— Кілбаса, сала, хлеб, булка.

— Касіць!

НІЎКА

— На шчасце, пацыент вельмі добры механік.

ТРЫМАЙЦЕ ВУХА!

Каму прысвячаецца-той здагадаецца

АСЁЛ

Вядома, кожны добра знае,
Які ён мудры розум мае,
Якія звычкі, норай, вартасць,
Ужо не кажучы пра ўпартасць.

Хоць на спіне чашы ты кол,
А ён ні з месца, бо... асёл.

Дык вось... Надоечы даклад
Пра племя іх чытаў вучоны,
Пра іх жывёльныя законы, —
Як раптам: шась у першы рад
Асёл уласнаю персонай.

Сёй-той вясёла заўсміхаўся,
Але ад рогату ўстрымаўся.
І, можа, ўсё прайшло б і ціха,
Калі б вучоны, як на ліха,
Не кінуў колькі трапных слоў
Пра розум, норавы аслоў.

Ён як падхопіцца адразу,
Як зараве пры ўсіх:
— Абраза!!!
Агідны пасквіль і паклёп! —
Аж вочы вылезлі на лоб.

— Якое маеце вы права
Пускаць пра нас такую славу?
Я!.. — і запырскаў едкай пенай, —
Я... з'еў стагоў з дзесяткі сена,
Саскуб гектары лепшых траў,

Я... тоны гною настаяў
І не адну парваў падпругу!
А вы ні ў грош мае заслугі.
Цаніць не ўмееце заслуг!

Ды заняло аслу тут дух.
На тым закончыў і прамову,
„Заслуг" не ўпомніўшы паловы.

А нарабіў, відаць, нямала...
Часцей бы дух такім займала.

Алесь Бачыла

ДЗІЎНА

— Калі б ты ведаў, як цябе ўчора крытыкавалі на бацькоўскім сходзе за тое, што сына дрэнна выхоўваеш...

— А адкуль ім ведаць пра мяне? Я ж у школу ўжо гадоў з пяць не паказваюся!

ЗАРПЛАТА — НЕ ГАЛОЎНАЕ

Пры афармленні на работу кадравік доўга расказваў паступаючаму на фабрыку, яе цэхі, людзей, а потым спытаў:

— Вас, мабыць, і зарплата цікавіць?

— Не, мяне задавальняе адна прадукцыя.

17130068911-я прапанова выратавання Пізенскай вежы.

НА ШЫРОКІМ СВЕЦЕ

Кандыдат у губернатары аднаго з амерыканскіх штатаў наведваў выбаршчыкаў. У адной з кватэр дзверы адчыніла суровага выгляду жанчына.

— Выбачайце, да якой партыі належыць ваш муж?

— Малады чалавек, — сярдзіта адказала жанчына, — мой муж заўсёды належаў да адной партыі. Гэта партыя — я!

*

— Страшна, напэўна, быць калекай, — гаворыць спачувальна жанчына, апускаючы манету ў капялюш жабрака.

— На жаль, мадам...

— Але яшчэ горш, напэўна, быць сляпым?

— Куды горш, — уздыхае жабрак. — Калі я быў сляпым, мне кідалі ў капялюш чорт ведае што...

*

Вытрымка з праспекта аднаго атэля: „Наш курорт — самы падыходзячы для ўсіх, хто шукае цішыні і адзіноцтва. Людзі, якія імкнуцца да адзіноты, тысячамі з'язджаюцца да нас з усіх куткоў свету".

* * *

З РАСКАЗАЎ ДОКТАРА ЗНАХАРУКА

— Доктар, у апошні час я стала ўсё забываць.

— Часта гэта з вамі здараецца?

— Што здараецца?

ПАКУЛЬ ВОЗ

Міколка стаіць ля дарогі і плача.

— Чаго ты плачаш, саколік?

— Мама сказала не пераходзіць дарогу, пакуль не праедзе воз. Я паўгадзіны чакаю, а воза няма.

...Да сваіх няўдач адносіў і чужы поспех.

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе Яўгена Шпілько з Храбалоў змяшчаем песню

GDY PIOSENKA SZŁA DO WOJSKA

(POWOŁANIE)

słowa: Jerzy Kleyny
muzyka: Katarzyna Gärtner
Tempo charlestona

A czemuż wiatr od świtu śpiewa?
Dlaczegóż to po lasach nucą drzewa?
Piosenka w długą drogę rusza, raz i dwa...
Piosenka przed komisją zaraz stanie,
bo ma do wojska powołanie,
do wojska powołanie wielkie ona ma.
Tam za nią wezmą się lekarze
i tam dopiero się okaże,
czy wszystko jest na medal
i czy wszystko gra.
Przed nimi się nic nie ukryje,
słuchają jak jej serce bije
i marsz do woja, kategoria „A"!
Gdy piosenka szła do wojska,
to śpiewała cała Polska,
bo piosenka szła do wojska,
jak na pierwszy bal.
Grały skrzydła samolotom,
nawet w czołgu śpiewał motor,
na strzelanie szła z piechotą: cel i pal!
Na służbie bywa dniem i nocą
i żyje się jej śpiewająco,
jak gdyby w wojsku już służyła nie od dziś...
A na dworcu, zamiast gorzko płakać,
dziewczyna śpiewa do chłopaka,
bo jak do wojska to z piosenką iść!
Bo próżne wszelkie udawanie,
do wojska gdy się powołanie,
do wojska powołanie wielkie gdy się ma...
Tak było i z piosenką,
dziś starczy skinąć ręką,
do wojska z końca świata też by szła i szła...
I duma ją rozpiera,
że nawet sam generał ją osobiście zna!

У ЧАРЗЕ

Каля будкі з півам — чарга. Убачыўшы, што прадаўшчык налівае не поўныя куфлі, Кастусь спытаў:

— Скажыце, калі ласка, чаму гэта вы не далiваеце куфляў?

— Як поўны налiваць, то ці ж усім хопіць? — адказаў прадаўшчык.

КУРЁЗЫ

ГУМАР ПА-АЎСТРАЛІЙСКУ

Аўстралійцы лічаць пачуццё гумару сваёй нацыянальнай рысай. Доказ гэтага, на іх думку, незлічоныя гумарыстычныя радыё- і тэлеперадачы.

У адной з такіх перадач быў аб'яўлены конкурс на лепшую імітацыю голасу спікера парламента Біла Снедэна. Яго сакавіты бас добра вядомы радыёслухачам па рэпартажах з палаты прадстаўнікоў.

Па ўмовах конкурсу дастаткова было набраць па тэлефоне нумар радыёстанцыі і, пераймаючы голас спікера, сказаць некалькі фраз, якія тут жа перадаваліся ў эфір.

Апошні, хто пазваніў, настолькі дакладна капіраваў вядомы бас, што вядучы ад душы павесяліліся. Высветлілася, аднак, што гэта... сам Снедэн. Не вытрымаўшы „насмешак з прадмета сваёй гордасці", ён вырашыў правучыць жартаўнікоў і заадно забраць прыз, што яму і ўдалося.

НЕАБХОДНАСЦЬ

Спецыяльная камісія амерыканскага кангрэса, уступаючы настойлівасці тэлекампаніі, дазволіла трансліраваць пасяджэнні палаты прадстаўнікоў пры катэгарычнай умове: камера накіравана толькі на прамоўцу і ўключае і выключае яе не супрацоўнік тэлекампаніі, а прадстаўнік кангрэса. Гэта неабходна быццам для таго, каб у поле зроку тэлегледачоў не трапілі тыя члены пасяджэння, якія спяць альбо чытаюць ці займаюцца іншымі пабочнымі справамі.

З НАМІ СМЯЕЦЕ!

Кожны можа адмовіцца піць. Але якая патрэбна сіла волі, каб не прапанаваць іншым!